

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉZSI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
Szerkesztőség.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A cár mint népboldogító.

Budapest, március 12.

A mostani orosz cár néhány esztendő óta szerepel az európai közvélemény előtt, mint valami modern közgazdász és szociológus, aki, ha az évszázados tradíciók és a családi törvények nem nyomná, már rég szabad tette volna Oroszország népeit s ezt a nekünk alapjában ismeretlen, de szellemi és anyagi erőktől duzzadó országot tejjel-mézrel folyó Kánaánná változtatta volna. A cár a jóakaratu európai közfelfogás szerint egy sóhajtozó, sápadt idealista, akinek vérzik a szive, mikor embereket Szibériába küld, aki tífus csokolózik Tolsztojjal, a minden orosz lelkek cárijával, akinek fáj az abszolutizmus, fáj a parasztok hallatlan nyomorúsága, a közigazgatási tisztviselők rengeteg visszaélése, a zsidók nyomorúsága, a szekták üldöztetése. A cár — mondják — csupa szív és gyakran ösze-ütözésbe jut a családjával, amikor segíteni akar orosz gyermekein. A cár — írják — olyannyira lelki életet él, hogy egy-egy nagyobb zavargás után, amikor csak egy dőlnek a börtönbe az egyetemi hallgatók s csak egy repülnek Szibériába a bujtogatók, valósággal betegéd lesz és délvidékre utazik. Szóval, a cár nem született a cári pályára, mert nem kemény uralkodó, hanem lágy ábrándozó, nem a tradíciók konok öre, hanem reformer. A mult hetekben felbukkant az európai sajtóban a hír, hogy a cár alkotmányt ad Oroszországnak, s ekkor valóságos regényeket írtak össze II. Miklósról. Illa pedig végre megjött ez az „alkotmány“, illó tehát az érdeklődés fokozott mértékével végignézni rajta.

A cár manifesztuma, mely lapunk más helyén egész terjedelmében olvasható, minden inkább, csak nem reform. Egy kis rendezkedés bizonyos ügyekben, melyekben erre a rendezkedésre már nagy szükség

volt, hangoztatása egy-két jelszónak, alapjában véve azonban törhetetlen ragaszkodás mindazokhoz az elvekhez, amelyek szerint eddig Oroszországot kormányozták s melyek merőben ellenkeznek a legelembb emberi szabadság gondolatával. Egyik cár csak olyan, mint a többi, s ez legfőjebb abban különbözik az elődjétől, hogy neki jobb sajtóiró-dája van.

Lásuk egy kicsit azt a híres manifesztumot.

Az első „reform“ az, hogy a cár törhetetlen ragaszkodást ígér apái kormányzásának szelleméhez s minden „ártalmas új tan“ ellen a legszilárdabb ellentállást jelenti be. Az, hogy az orosz nép mostani életét a népelet normális folyamatának nevezi, uralkodónál megbocsátható kedves felületesség; ami pedig ama sóhajtozó, hogy a lázító új tanok a cár szívének drága családokat és fiatal erőket romlásba döntöttek, meglepően hasonlít az adomabeli bankár kiállításához: „dobjátok ki ezt a koldust, mert megreped a szivem!“

A cár a vallásabadság kérdését is érinti. Az orthodox egyház vallási és politikai uralmát csak úgy fenntartja, mint eddig. A szekták követői csak olyan elbánásban részesülnek, mint eddig. A zsidók ezután is emberi jogaitól megfosztott páriák maradnak, mint eddig. Minden „reform“, amit e téren alkot, odáig terjed, hogy a régi törvényekben biztosított istentiszteleti szabadságot megszüldi. Ha nagyon optimista szemmel nézzük a dolgot, itt azt lehetne mondani: ez is valami, a cár reprintet rendez olyan törvényekből, melyek szabadságot adnak. De mindjárt meg is adja az árát ennek a kis kedvtelésének: fizetés-emelést ígér az orosz papoknak.

A manifesztum gazdasági kérdések tárgyalásával végződik. Ha valahol, úgy itt mutat-hatta volna meg a cár, hogy reformer. De itt is fukarul reformált s a leggondosabb körültekintéssel háborodott fel a parasztok sorsán.

Minden reformmunkát alapjául az érinthetetlen községi birtokot tette, a mir nevű intézményt, mely a jobbágyiságnak 1861-ben történt felszabadítása idejéből való s mely a nemzetgazdászok szerint óriási akadályozója volt mindig a földmívelés s mezőgazdaság fejlődésének. Ez a mir, a közös községi birtok, eddig is a rögöz, még pedig nem is a maga, hanem a más rögözébe kötötte a parasztot, aki abban a tudatban, hogy nem a maga földjét, hanem a mindenki hetaira-földjét miveli, oly kis buzgalommal dolgozott rajta, hogy a statisztika megrémült az eredménytől. A paraszt kénytelen ebben a mir-szövetségben bennmaradni, amíg a birtokok kétharmadrésze, vagy nagyobb birtoknál a mindenható befügyiminiszter ki nem ereszté belőle. Ezen az egyetlen ponton segít valamiképpen a paraszton a cár. Megbízta minisztereit, hogy utakat találjanak a paraszt kilépésének megkönnyítésére. Ez az egyetlen kis ablaka a manifesztumnak, amelyből világosság sugárzik. De ez is oly kicsiny s az orosz nép nagy és rettenetes nyomorúsághoz képest oly elenyésző, hogy joggal emlékezett egy másik adomára, az egyszeri didergő iskolagyerekekre, aki egy helyeget ragasztott a homlokára, azzal a megokolással, hogy legalább azon a kis darabon nem fázik.

De ne menjünk tulságba a cár reformer-jellegének kicsinylésében. Elég szép tőle, hogy egyáltalán törődik a néppel, melynek állítólag isten kegyelméből korlátlan ura. Elég szép tőle, hogy tudomásul veszi a parasztság nyomorát és a szekták üldöztetését. Istenem, ugyan mi kell több egy orosz cártól? Ki követelheti tőle, hogy adjon a népének alkotmányt, reformálja tőből az igazságszolgáltatást és a példátlanul kizsákmányoló birtokviszonyokat? Ki követelheti tőle, hogy hagyjon békét a lengyeleknek és finnekeknek s hogy embereknek tekintse a zsidókat? Ki követelheti tőle, hogy felismerje az orosz népben a

TÁRCA

Egy férj naplójából.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: André Theuriet.

1902. július.

Mint tizennégy hónapos boldog férj véletlenségből, ami egy hivatalnok életében ritkán fordul elő, rendes hatheti szabadság helyett három hónapos szabadságot kaptam. Az azt épület, amelyben a pénzügyminisztérium egy része, s ezzel együtt az én hivatalom is volt, tűzvész következtében alaposan újja kellett építeni, úgy, hogy rendes munkára éppenséggel nem lehetett gondolni s csupán a legsürgősebb ügyek elintézésére kellett szorítkozni; ennek az lett a következménye, hogy folyamodásom, amelyben a két-három évenként egészségem helyreállítására szükséges szabadságom meghosszabbítását kértem, semmiféle akadályba nem ütközött. Ez lesz aztán a nyár, gondolom magamban, amelyet a regényes fekvésű Paubergben fogunk együtt tölteni. A kezdet elég szép volt; két hét múlva azonban az volt az érzésem, hogy a környezetemnek nagyon is sokat vagyok otthon, amit a férjnek, mint tapasztaltam, ugyancsak kerülnie kell. Voltak napok, amikor feleségem szeszélyei, apósom rossz kedve, Delislenének, szeretetroméltó anyósomnak épés kifakadásai következtében élénken megbántam, hogy szabadságom meghosszabbítására lépéseket tettem.

De mint ezen a világon minden, ennek a szabadságnak is vége lett és én valóságos megváltásnak vettem, amikor végre visszatértünk Párisba, a Rue Vanneauban lévő barátságos lakásunkba és tisztelt apóssommal és anyósommal folytatott közös háztartásunknak vége lett. Négy héttel később feleségem egy fucskával ajánkozott meg, aminek az lett a következménye, hogy szobámat egy dajkának kellett átengednem, magamnak pedig a szalonban kellett egy mozgó-ágygyal beérnem. A hivatalom megint rendben volt; a restanciák természetesen rémesen felhalmozódtak, ami rengeteg órd megzaporította a napi munkát. De azért én meg vagyok elégedve. Mert a hivatalomban bizonyos nyugalmat élvezek, s az erőfeszítő munka elzavarja kellemetlen gondolataimat a háziügyekről.

1902. október.

Minél inkább tanulmányozom feleségem természetét, annál inkább ámulok. Nagy adag hiúsággal és szépségéről alkotott kiváló vélemény-nyel kapcsolatban beteges vagy él benne, hogy tessék és szórakozzék, azokivül erős irtózatot érez minden iránt, amit rendnek, takarékos-ságnak és szabályos háztartásnak lehet nevezni. Többnyire nincs lithon és sem velem, sem a gyermekünkkel nem sokat törődik, a gyermekek egészen a dajka gondjaira bizza. Erényesnek tartom, de ez inkább hidegségnek és lustaságának tulajdonítható, mint kötelességtudásának. De azért végképpen ebben a tekintetben sem vagyok egészen megnyugodva. Szeret ugyanis firtetni s mivel pillanatnyi benyomásoknak könnyen átengedi magát, alig hiszem elég erősnek valami nagyobb kísértés ellen. A legnagyobb hibája azonban az,

hogy pazarlásokra hajlik. Mindenkor határozott ellensége voltam az adósságszínálnak és még legénykoromban is kötelességemnek tartottam, hogy költségvetésem rendben legyen... De ha most beszelek ennek a szükségességéről a feleségemnek és megmondom neki, hogy anyagi helyzetünk nem engedi a fölösleges kiadásokat, akkor a vállalt vonogatja s ha azt hangsúlyozom, hogy a háziasszonynak okvetlenül kell a háztartásával foglalkoznia, akkor dühre gerjed, hogy nem azért ment férjhez, hogy szakácsnő vagy bonne legyen. Ilyenkor azzal is fenyegetődzik, hogy visszamegy a szüleihez, úgy hogy végre is abba hagyom, csak hogy nyugodalmam legyen.

1902. december.

Az idén nem lesz előléptetés az osztályunkon, de e helyett külön remunerációkról beszélnek a hivatalban, amelyeket január elején a hivatalnokok az utolsó hetek megfeszített munkájáért fognak kapni. Hogy ezt az égből jövő manna-t sóvárogva várjuk mindannyian, de különösen én, az magától értődik... Mert valami pótlék nélkül igazán nem tudom, hogyan rendezzem a viszonyaimat. Ha csakugyan megkapom az ötszáz frankot, amelyet mint remunerációt omlegetnek, akkor a szabónak százötvenet adhatnék törlesztésül. Egyikében ama kevés gyöngéd pillanatoknak, amelyekben mint fiatal házásoknak részünk volt, elég gyöngye voltam és a feleségemnek egy nyakláncot ígértem, amely legalább háromszáz frankba fog kerülni. A hátralévő ötven frankot a dajkának akarom adni, hogy ennek az önféjű parasztnőnek a buzgóságát és jóindulatát megköveteljem. Mivel azt hittem, hogy a medve bőre megvan, azt a vigyázatlanságot követtem el, hogy

legközelebb eljövendő századok vezető elemét, mely már most dúzzad a lehetségtől, az életerőtől, s mely hivatva van sajátosság és felette előkelő nemzeti karakterénél fogva az emberiség történetében hatalmas nyomot hagyni? Ki követelheti tőle, hogy Tolsztojban és írótatáiban a modern íróművészet szüvevényeit becsülje s velük együtt haladjon a nagy igazságok felé? Egyáltalában ki követelhet valamit az orosz cártól? Ő a világ első arisztokratája, a világ legnagyobb földbirtokosa, övé a legtöbb katona és a legnagyobb s legkonkrétebb földi hatalom, az orosz cár a legnagyobb ur a világon. Ő azt teszi, amit akar, s mi zümmögünk körülötte, helyeslőleg vagy elítélően, de mindenesetre oly halkán, hogy meg se hallja. Bátran világga zümmöghetjük tehát, hogy amit ő reformnak és a nép helyzete megjavításának nevez, az a karrikatúrja a népboldogításnak, lenézése a világ értelmi képességének és megcsufolása a haladásnak. De éppen azért, mert még karrikározni sem köteles a humanizmust és az emberi jogok tiszteletét, szép tőle, amit tett. Elvégre is valaki vagy orosz cár, vagy néparát. A kettő együtt — ilyen nincs. Nekünk jobban tetszenék, ha a két pálya közül a néparátit pályát választaná, de ő több okból nem vágyik a mi tetszésünket elnyerni. Egy csinos kaszírót boldogítandó, még lemondanak a koronáról a királyi sarjak. De a népet, azt megpróbálják úgy koronástul boldogítani.

M. F.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, március 12.

Vázsonyi Vilmos nem az az ember, aki argumentumokból fölépít egy berkaszárnyát s aztán azt mondja: hurcolkodjatok be, ti szegények! Neki kedve telik alkotásában, kedvessé és lakályossá iparkodik tenni, képeket helyez el benne, virágokat is tesz, ahová illik, színes ötletek lángjaival gondoskodik az alkotás tetszetős világitásáról, a kapu fölé valami elmés igazságot jegyez föl s egyáltalán annyiféle díszítéssel ékíti föl házát, hogy minden érdekelj, vagy éppen közönyösen még az se megy el mellette, aki egyébként nem akarna állandóan benne lakni.

Mai felszólalása: szilárd alapon levő erős épület. Az ő termelő elméjét dicséri, hogy nem kellett használt téglához folyamodnia az építésnél. Az ötvenedik határozati javaslat után még tudott új és eredeti dolgokat mondani. De igazság

szerint nem ezekkel halott. Ha valaki, mint Vázsonyi, a história világitásánál mutatja ki, hogy az obstrukció magyar földön ismeretlen fogalom, mert nálunk mindenkor csak nemzeti rezisztenciáról lehet szó, s ha valamikor ez a rezisztencia nem támaszkodhatik a népre, akkor nem is lehet sikere: ez nem olyan théma, mely a mi ellenzükünket elragadná. És még azért se volt túlságosan hálás az ellenzék, hogy Vázsonyi lapidáriusan fogalmazta meg legalább a rekompenciákat, melyek a mai rezisztencia megszűnését vonhatná maguk után. Vázsonyi három irányban tudja a rekompenciát elképzelni:

az önálló magyar hadsereg, a választói jog kiterjesztése vagy az önálló vámterület irányában.

Igazi nemzeti vívmányokat kapjon a nemzet, vagy jogot kapjon a nép, vagy nyitassanak új gazdasági erőforrások. Míg ebből semmit sem ért el, a rezisztencia jogos és abban nem maradhat. Ez a Vázsonyi gondolatmenete. De nem ez tetszett, vagy legalább nem ez tetszett első sorban.

A díszítés tetszett.

S meg kell adni, hogy Vázsonyi ma szerencsés díszítője volt önön beszédének. Egyik ötlet a másikat kergette, egyik derültég a másikat követte. Pedig nem egy ötlete mérgező volt s a néhai nemzeti párttól eddig még nem mondtak gyilkosabb szatírákat, mint ma Vázsonyi.

Ilyenforma megjegyzései voltak:

— Államférfiak több zsák elvet visznek magukkal s aztán, mikor emelkedni akarnak, egymásután dobják ki a zsákokat, mint a léghajósok. Tisza Kálmán egy kocsiderékre való zsák elvet dobott így ki léghajójából. De a nemzeti párt? Az nem lehetett elvtagadó, mert sohasem volt több elve, mint legföllebb egy ciklusra való. Tisza zsákot dobott le, a nemzeti párt csak egy dohányszáskót. Ennyire telt az elveiből.

— A mai szabadelvűpárt a maga keretében megvalósította a közös hadsereget külön nemzeti sereggel és mégis egységes lobogóval.

— Ki akarja ezt a javaslatot? Senki. Bécsnek se kell, de megszavazta, hogy a magyar mérgeződjék. A régi szabadelvűeknek nem kell, de megszavazzák, mert a nemzeti párt megbízhatóságának és teherviselési képességének ez a próbája s a régiek szívesen megszavaznak mindent, hogy a nemzetipártiak mérgeződjének. És a nemzeti pártiaknak se kell, de megszavazzák, mert nem szerzik meg a régieket azt az örömet, hogy kivonuljanak. Megszavazzák tehát, hogy a régi szabadelvűek mérgeződjének! Így lesz javaslat valamiből, ami nekinek se kell.

— A nemzeti párt és a szabadelvűpárt egye-

sülése arra a természeti tréfára emlékeztet, mikor a csuf és okos férj s a szép, de korlátozott feleség gyermeke az apa szépségét s az anya eszét örökli. Mert a szabadelvűpárt bátor volt a szabadelvűségben és konzervatív a közjogi dolgokban, viszont a nemzeti párt konzervatív volt mindenben, de nemzeti mert lenni közjogiakban és most a régi szabadelvűekre átragadt a maradás, a nemzeti párt pedig a közjogi betelődés. A csuf apától a szépség, a korlátozott anyától az esz jutott a párosult pártnak.

— A kész bécsi parancshoz aggódva keresik utólagosan az érveket. A szépséget elvi magaslata emelik. S most eszükbe jut a Balkán-államok függetlenségi álma. De nem addig van. Ha függetlenségi álmokat akarnak megvalósítani, Magyarország közelebb van, mint Macedónia. Ha fájdalokat akarnak orvosolni, van még Magyarországon könny, melyet le kellene törölni. De a mi államférfiaink olyanok, mint a jótékonyági hölgyek, akik síelnek a szegény gyermekeket felruházni, jollakozni, míg odahaza a saját hat gyermekük piszkos és éhes.

Ezek s az ezekhez hasonló ötletek hozták meg Vázsonyinak a legnagyobb sikert. A szélsőbal, melylyel egykor összeakadt, az obstrukció szorongatásai közben nyíltérben üzenté neki: „Vilmos, gyere haza, minden meg van bocsájva!” És a szélsőbal, ha talán szeretne volna elragadtatását mérsékelni, nem tudott ellentállani. Nevetett, éljenzett, tapsolt. A boros vizet pedig a rekedt Vázsonyinak hatan is szállították. Oh most nagyon jó volt nekik egy Vázsonyi! Csak volna még vagy tíz!

Rokonszenvesen hallgatták az egyetlen általános rokonszenvenek örvendő néppárti szónokot is: Fürster Ottót. Eddig csak közbeszólt, ma elkedélyeskedett egy órát. A legnagyobb slágera az volt, mikor valami nagy mondására azt mondta Fejérváry:

— Mesebeszéd ez!

— Hát fogadjunk, miniszter ur!

Ezen mindenki nevetett, a miniszter is.

Egyébként volt egy kis viharoska is. Az elnök Tallián Béla ugyanis észrevette a kinyomtatott naplóban, hogy Ráth Endre tegnapi szót egyszer közbe: „A királyi eskü is csak egy rongy már!” Ezért ma rendreutasította Ráthot. Minthogy azonban Ráth Endre nem volt jelen s minthogy tegnapi dologról volt szó, a szélsőbal házszabályvitát csinált. Baj nem lett belőle, mert Tallián Béla precedensre hivatkozott, hogy egyszer Szilágyi Dezso, mint elnök, szintén másnap utasította rendre a kormánypárti Kubinyi Gézát, aki pedig akkor szintén távol volt. És Tallián egyébként is konstata, hogy amennyiben Ráth Endre majd

a feleségemnek előre elárultam a jó hírt. O Szent Szilveszter, engedd, hogy ez a reménység ne váljék szappanbuborékká!

1903. január.

Semmi! Nem, éppenséggel nem kaptunk remunerációt az év befejeztével. Ez egyenesen rettenetes!... Pedig a főnökömnek volt pénze, mivel a hivatalunk előirányzata nem használdott fel; csakhogy az igazgatónk önző és kapaszokodó, inkább visszaadta a pénzt az államkincstárnak, hogy érdemet szerezzen az új miniszternél, aki takarékoskodni akar. Az én költségvetésem aztán arra, hogy ő az államát kívánta rendezni, végképpen felborult. Bevételim esőkönnöknek, kiadásaim növekednek és én súlyydek! De szilárdul elhatároztam, hogy fölveszem a küzdelmet és inkább a legnagyobb megszorításokat végzem a kiadásaimban, semhogy adósságokat csináljunk, amelyek minden hivatalnok-családnak a pusztulását jelentik.

Mikor be kellett vallanom a feleségemnek, hogy a miniszter esőkönyössége miatt igéreteimnek a teljesítését el kell halasztanom, vállvonogatás volt a felelet. Egy megvett mosolylyal súlyosított gonyos pillantás világosan kifejezte: „Az ilyen elhetetlen frátertől, mint amilyen te vagy, semmi sem lep meg!” Ő, az a fenyegető hallgatás! Inkább elviseltem volna a leghevesebb jelenetet, amely különben sem maradhatott el. Hanem ami a dajkát illeti, az éppenséggel nem óhajotta követni urnőjének a példáját, ellenben először is képmutató javeszkölésbe csapott urnője boldogtalanságán és a maga szerencsétlenségén, hogy ilyen házba kellett jutnia. Mikor néhány szerény ellenvetésem volt erre, gorbomba lett, úgy hogy méltóságom iránt való kötelességnek tartottam, hogy felüljek a magas paripára. Kijelentet-

tem, hogy rögtön távoznia kell a házból és kifizetnem neki a bérét, valamint a felmondásért járó összeget.

A feleségem mindehhez egyetlen szót sem szólt, csak tovább is azon igyekezett, hogy gonosz mosolyával megsemmisítsen és úgy látszik, örült annak a szemérmertlenségnek, amivel az a parasztnő ellenem roffent. Végül néhány szót sugott a dajkának, olyasvalamit, hogy menjen a kicsikével Delislenéhez, az anyósomhoz. A dajka csakugyan el is távozott a gyermekkel, miután még néhány gorombaságot zudított rám. A feleségemmel most már magamra maradtam s ekkor megpróbáltam, hogy az ész szaván beszéljünk. Akkor kitört a vihar. Azt mondta, hogy nincs bennem kötelességérzet, sem energia, sem bátorság. Hozzámvágta azt a szemrehányást, hogy a legszükségesebbet is megtagadom tőle. Tudniillik a gyöngygyaklanc a két rubinttal, ez a legszükségesebb! Azzal végezte, hogy mivel táplálék hiányában meg akartam ölni a gyermekét, elmene-kül vele a szüleihez.

A nélkül, hogy éppoly jogos, mint mérsékelt szemrehányásaimat meghallgatta volna, beburkolódzott a köpenybe, kalapjának szalagjait az álla alatt megkötötte és eltűnt, hevesen becsapva maga mögött az ajtókat.

Minden este tíz órákor történt. Ambár nem éreztem magamat büntésnek, mégis bizonyos nyugtalanság fogott el; utána siettem tehát, bérkocsit fogadtam s a kocsisnak megmondtam feleségem szüleinek a lakásimöt. Utközben elátkoztam a házasságomat és következményeit, és legényéletem kora mint aranykor jelent meg az emlékezetemben. Rendezett legényéletem helyett most viharos és rendezetlen életet folytatók. Van makacs és léha feleségem, van gyermekem, aki éjjel-nappal rikoltozik, aztán dajkáim, hitelezőim

és — anyósom. Ő, ez az anyós? Aki semmi egyéb, mint egy feleség, öregebb kiadásban, ugyan-azokkal a szemekkel, amelyek egyszerre viharos is, hidegek is, ugyanazzal a savanyu hang- és kolerikus vérmérséklettel. Ami csupán selymes pihe feleségemnek a felső ajkán, az bajusz az anyján. Szép kis kilátások a jövőre nézve.

Miközben mindezt elgondoltam, a bérkocsi végre megállott. A kapu előtt még két kocsi állott. Fölmentem a lépcsőn, külsőleg nyugodtan és méltóságosan. De azért a szívem hevesen dobogott, mikor a csengő gombját megnyomtam.

A cseléd dörmögve nyitott ajtót — kétség-telen, hogy a három vártalan látogatás izgatta fel — s jelentette, hogy Delisle ur és Delislené a színházban van, de azért beléphetek, mivel a feleségem és a dajka már várnak.

Bevezetett a szalonba, ahol halgatással fogadtak, amely éppen olyan fagyos volt, mint a fűtetlen szobának a hőmérséklete. Csak a kicsike rikoltozott a dajka karján. Feleségem ott ült egy karosszékekben, összeszorított ajakkal, mereven, és egyetlen tekintetere sem méltatott.

— Eljöttem, — mondtam a feleségemnek — hogy lássam, meddig üzöd rossz tréfádat.

Semmi válasz. Gyermekem egyre rikoltozott s a dajka elhatározta végre, hogy megszojtatja. Türellemmel vértettem föl magamat, föl s alá jártam a szobában s gépiesen az ingára kettyegés-t számoltam. Ez halálosan hosszú három-negyed óráig tartott. Végre tizenkettőfél óra fel megjöttek az öregek. Az apósom hangosan ásitott, anyósom pedig vészitjósó felkiáltásokkal fogadta a cseléd jelentését.

Az ajtó hirtelen fölpatant.

— Uram, — förmédt rám anyósom — mit jelent ez megint!

kimagyarazza az inkriminált közbeszólást, visszavonja a rendreutasítást is.

A hátralévő időt aztán *Bedőházy* János beszélté ki.

A képviselőház ülése március 12-én.

— Kezdele délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallián Béla.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll Kálmán* miniszterelnök, báró *Fejérváry Géza*, gróf *Széchenyi Gyula*, *Lukács László*, *Cseh Ervin*.

Boltika Béni előadó: Jelenti, hogy az állandó igazoló-bizottság gróf *Esterházy Mihály* s *Gyórfy Gyula* megbízólevelét rendben találta.

(Az újonc-javaslat.)

Vászonyi Vilmos: Ha a mostani vitát nézi, azt hiszi, hogy még a régi rendi táblán vagyunk, mert mindenütt előtérbe nyomul a rekompenzáció gondolata. Miért vetődik fel még ma is az, hogy mit kapunk, ha az újoncokat megszavazzuk. Ez arra mutat, hogy a papíron megváltozott minden, de lényegében ma is a régi van meg. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Csak autonómiánk van, mint Horvátországnak. A kormány egyszerű dikasztérium a katonai kérdésekben, azért van helyén a „do ut des” elve. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A katonai javaslatok nem a nemzetből születtek. Sem a választási programmba, sem a tróntörésébe nem voltak telvére, egyszerű meglepetést szerzett a nemzetnek Bécs, mint régen.

Andrey Gyula: Feketepecsétes levél jött mint régen.

Vászonyi Vilmos: A mai szabadelvűség nem a régi 48-iki szabadelvűpárt utódja. A kormány a régi dikasztériumok szellemét képviseli, a szabadelvűpárt pedig a régi aulikus politikát folytatja. Ennyiben változott a helyzet. Az aulikus párt megütközött az országban, a szabadelvűpárt pedig az ellenzék egy kis részében nyer képviseletet. Itt jut arra, hogy mi az obstrukció. Az osztrák obstrukció csak azt mutatja, hogy ott egy lehetetlen konglomerátum van. Nálunk az obstrukció nem jogosult kifejezés, az obstrukció csak nemzeti ellentállás. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

*Bánffy ellen is nem obstrukciót folytatott az ellenzék, hanem a nemzet ellentállása volt az. Csak azért lehetséges most is, mert az egész nemzet az ellenzék mögött áll. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Nem obstrukcióról, de rezisztenciáról van szó. Hogy ezt a többség is jogosnak ismeri el, mutatja az, hogy a volt nemzeti párt is obstrukciót, a disszidensek is obstrukciót, a régi szabadelvűpárt pedig a paktumban megpecsételte. A miniszterelnök sem helyteleníti az obstrukciót, mert mint *Vénusz* a tenger babaiból, úgy úgy kelet ki az obstrukció hullámaiból, mint miniszterelnök. (Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.) Azt csak bízik az ellenzék, hogy mikor találják jónak az obstrukciót, mert ha ezt a többségre bíznák, úgy soha sem volna obstrukció, nemzeti ellentállás. Az obstrukció nem egyéb, mint a parlamenti formába bújó abszolutizmusnak a korrektívuma, a régi, de újból leltamadó dikasztériális szellem ellen való ellentállás. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)*

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Terrorizmus!

Vászonyi Vilmos: Olyasmint erőszakolni a nemzetre, amit annak egyik jelentékeny csoportja sem akar, az a terrorizmus. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Az obstrukció, az nemzeti rezisztencia mind-

— Kérdezze meg a leányát, asszonyom, semmit sem értek az egész dologból.

— Ez az ember előzött! — kiáltott föl feleségem a tragikus hősök hangján.

— En? ... Ez már mégis csak sok! De az anyósom nem hagyott továbbbeszélni és rikácsolva kiáltott rám:

— El merete tűzni a leányomat? Ón! ...

— En? ... Eszemágában sem volt.

— Kérdezze csak meg a dajkát, anyám — felelte a feleségem megvetően.

A parasztnő természetesen rettenetes rabló-históriát kezdett rólam elbeszélni. A feleségem vádakkal halmozott el, az anyósom tajtékzott a dühtől és csak az apósom vonta ki magát nyugodtan az ügyből.

Mikor a vihar kitört, felállott egy székre s amilyen lassan csak lehet, kezdte felhuzni az órák, közben ásitott. A jelenet betetőzésül anyósom és leánya hatalmas könnyáradatban tört ki. Mit tehettem ez ellen a dühös asszonynépség ellen! ... Mindent megígértem, amit csak kértek tőlem. Miután elszenvedtem még anyósom lesújtó prédikációját s az apósomtól egy kézzsúrt kaptam, amely egyetértő részvétét fejezte ki, odahagytuk a vendégszerető hajlékot s a három bérkocsin hazatértünk.

Kifiztettem a bérkocsikat; megtartom a dajkát s megveszem feleségemnek a nyálkánt. A hávfizetésem mindaz föl fogja emészteni; költősgévelem egyszerűen mindenkorra felbomlott; adósságaim lavinaszerűen nőnek. Holnap eljön a szabóm a számlával; hogyan sikerül őt megnyugtatom? Érzem, hogy súlyodok! ... És mind ehhez kollégáim mintaférfinek tartanak, aki boldog házasságot kötött.

addig fel fog támadni, míg az általános választói jogot be nem hozzák.

Ez a katonai javaslat épp úgy született meg, mint a régi rendi világban bármely királyi proposíció, tehát nem a nemzet érlelte meg. A kormány bizonyára maga is örülne, ha visszavonhatná ezt a javaslatot. Bécsben élnek most azzal, hogy „aus der Noth Tugend machen” A nagyhatalmi állam, Balkán emegetnek. Azok a katonai érvek amiket felhoztak, mind elégtelenek. Nemcsak a hadsereg nem tökéletes, de közoktatásügyünk, kulturális életünk stb. sem az. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Katonának azt hiszik, hogy szívük minden vagyanát teljesednie kell. Ennek végre véget kell szakítani. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Kinek kell a nagyhatalmi állás? A magyar nem akar hódítani, de a Habsburg-náz Lombardia és Venetia helyett akar a Keleten sárpást: Boszniát, Hercegovinát; jarkókatveket akarunk gyémánkövek helyett. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Ne menjünk a Habsburgok Macedóniába, hisz közelebb van Magyarország. A Balkán gyermekeit akarjuk nevelni kormányunk államférfiak, inkább neveljük Magyarországi gyermekeit. (Tetszés a szélsőbaloldalon.)

Boszniával foglalkozik. Helyzete ma is rendezetlen. Birodalmi tartományok akarják, az alkotmányos szempontból veszedelmes. Nekünk nem kell az, hogy az osztrák császár kőzákai abszolút uralmat gyakoroljanak a Balkánon, eitaopossanak alkotmányt, népszabadságot. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A dualizmus ientartására is követünk az újabb áldozatokat. Nem vessük észre, hogy a dualizmus megbukik. A két állam között a kaposot, a szövetséget saorssabura tenni nem tudták, eluonuen a gyűlöletet fokozták. A testvériségnek, a barátságos szövetségnek csak egy módja van: a dualizmus bukása, a közös ügyek megszüntetése. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Míg a dualizmus nem volt, nem volt ellenséges viszony az osztrák és a magyar nép között. Milyen lelkesedéssel fogadták 43-ban is a magyarokat Bécsben. Még 67-ben is úgy gondolkodtak, hogy mi marturum szenvedtünk az osztrákokért. Hisz azért akarták az alkotmányt Magyarországon elörülni, mert lélték, hogy az abszolút Ausztriára ráragad a beleegés. Magyarországi alkotmányt ad Ausztriának, s ennek fejében nem kezét oskól neki, hanem fejtejtetere állit mindent s örül, ha szövetségesen, Magyarországon rughat egyet. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Mezősylv Béla párhuzamot vont a Tisza-éle és Apponyi-éle fuzió között. Jogtalanul vádolta a nemzeti pártot. A nemzeti pártot elvitelhagyással valódi nem lehet, hisz programjuk mindig beilleszthető volt a kormánypartba. Tisza Kálmán egy szákszámra való ösvét szórt ki, a nemzeti párt pedig egy dohányszakcskára való. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Ezért nem lehet hibegyalással vádolni a nemzeti pártot. Ennél a fuziónál a természet egy példája jut észébe, mikor a gyermek a csunya apa testu nadjonosságát, a szép, de korlátolt eszű anya észbeii tenetségét örülk. A fuzió után a kormánypart se nem nemzeti párt, se nem szabadelvűpárt. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Nem a nemzeti párt érdeme a tisztult közélet, hanem *Széll Kálmán* személyes érdeme.

Szentiványi Árpád: Nem dícskedtünk vele soha! *Vászonyi Vilmos:* A nemzeti párt katonai követései nem elegendők rekompenzációképp.

Kubik Béla: Az semmi se!

Vászonyi Vilmos: Térjünk a rekompenzáció elméletére. Három rekompenzációt ismer. Nemzeti rekompenzációt olyant, amely komoly közleledést jelent az önálló nemzeti hadsereg felé. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A másik rekompenzáció a választói jog kiterjesztése. Van még egy rekompenzáció, amely legtermészetesebb volna. Mikor új terhekről van szó, akkor új gazdasági előforrások megnyitására kell gondoskodni. A harmadik rekompenzáció tehát az önálló vámtérlet. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Egy rekompenzációval sem kínáltunk meg bennünket. Pedig az ország szegény. Bizonyítja ezt a tisztviselői javaslat, a civilista emelés, tehát már a legmagasabb körök, a trón sem tud megélni. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Nem növelhetjük a militarizmust, mert úgy tapasztalja, hogy a társadalmi és állami téren visszatar a régi rendi szellem. A hadsereget úgy alkották, hogy a jövőben, ha szabadságharcra kerülne a dolog, a hadsereg nem a nemzet mellett, hanem ellene foglalna állást. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ami megvolt 1848-ban, megvolt a magyar ezredeken hazafiság, az készítette a legfelsőbb köröket, hogy a hadsereget úgy átalakítsák, hogy a nemzet szabadságát letiporassák. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Tisza azt mondta, hogy legyünk hálásak a korona iránt. A király nem személyiség, hanem intézmény, intézmény irányában pedig nem tartozunk hálával. Abszolútisztikus államban beszélhetnek háláról a fejedelmek iránt, de alkotmányos államban, ahol a király a néptől veszi a hatalmát, nem lehet. Az alkotmánytölt elválasztott királynak senki sem tartozik tisztelettel. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) A nemzeti és népkirályi szemléle még ma sem látható, hanem a spanyol eüket uralkodók, a spanyolalfalak sokaságával van elszárv a nemzet elől, mely nem mehet hozzá, panaszát megenni. A nemzet és a király egybeforrasztása, ez a békítés, nem pedig különböző pártárvayatoknak egy lobogó alatt való csoportosítása.

A birodalmi politika szimbólumait látja a schönbrunn parkban. A fák csak úgy nőhetnek, ahogy a császár akarja, oroszlanók és tigrisek is vannak abban a parkban, de ketrecekben. Ennek a birodalmi politikának, mely a nemzet nemes szenvedélyeit ketrecekbe akarja zárni, nem szavaz meg semmit. (Élénk helyeslés és ójjezés a szélsőbaloldalon.) A szónokot többen üdvözlik.

Forster Otó: Nem nyújt be határozati javas-

latot, mert felfogása, hogy úgy sem kerül rá a zárásó. Így a törvényjavaslataknak oéjja az volna, hogy haroképességünket egy láthatatlan nagyhatalom mellett, egy láthatatlan ellenség ellen fejlessze. (Derültség.) Magyar nyelvet óhajt a hadseregben, 43-as eseményeket idegen vezényszóval előlni nem lehet. Második követelménye az volna, hogy vágják le a közöshadsereg határonat, vagy jobban mondva, copját. (Derültség.) Ez a hajtonat megvan a hadseregben, de leginkább a gvors elhatározásban. Haboruban ez nagyon fontos. Elmondja tapasztalatait a boszniai okkupációból, midőn a municions kocsik úgy elmaradtak, hogy szólo zászlóba a legnagyobb tüzben golyó nélkül állt. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Hibája a hadseregnek az ellenség kicsinylése is. Szerajevó kapuja elé a jobbszárny két nappal előbb oáért, mint a centrum. De nem volt szabad bevonulnia. Ez is 250 emberbe került az arundániák. Az osztrák hadsereg egy része körül volt véve. Erre a Generalstab azt ajánlotta, hogy tekintettel a bosnyák ünnepre, mely alkalommal a bosnyák letesszi a fegyvert, menjen vissza oda, ahonnan jöttek. (Viharos derültség.) De Szapáry nem fogadta el a tanácsot, hanem saját természetese esze szerint osekedett s ezzel megmentette a hadsereget a nagy vereségtől. Míndezel azt bizonyítja, hogy a hadsereget modernizálni kell. Ezután védelembé veszi a honvédséget, melyről báró Solymossy azt állította, hogy csak tömegben jó, egyben rossz. Hat lehetséges e? Szólo meggyőződése, hogy a honvédségszázsg kitűnő. Hosszasan polemizál Solymossyval s azután rossz néven veszi, hogy a többség nem tiltakozott egyhanglag az osztrák perfidia ellen. Bár kijelentette, hogy határozati javaslatot nem nyújt be, most mégis megteszi, mert ingerelték rá. Utasítani kéri a honvédelmi minisztert, terjesztesse be részletes adatokat arra nézve, mennyibe fog kerülni a kétéves katonai szolgálat behozatala. (Zajos helyeslés a népparton.)

Elnök: Csak most jutott tudomásomra, hogy Ráth Endre képviselő ur tegnap a következő kijelentést tette: „A királyi eskü csak egy rongy.” A képviselő urat ezért rendreutasítom. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Rátkay László, Hentler Lajos szólérsá jelentkezik.) Az ülést felfüggesztem.

Szünet után

(Házasabály-vita.)

Rátkay László a házasabályokhoz kér szót. Az elnök felfüggesztette az ülést dacára, hogy szólt a házasabályokhoz való szólérsá jelentkezőt. Ezt helytelennek találja. Magára a rendreutasításra meggyezzi, hogy ha Ráth Endre kijelentése megtörtént, akkor helye lett volna a rendreutasításnak tegnap. De utólagos rendreutasítás különben mikor az illető nincs jelen, izgalmakra ad alkalmat. Különben is Ráth Imre s nem Endre szerepel a naplóban. Ilyen névű képviselő nincs óvást emelt a rendreutasítás ellen. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Benedek János: Rátkay véleményéhez csatlakozom, annál inkább, mert a rendreutasítás nem is az ülés elején, hanem a középén történt. A házasabályok szerint a szónoknak joga van mentséget felhozni, ami azt jelenti, hogy a rendreutasításnak rögtön kell történnie. Szólo felfogása szerint a Ház jegyzőinek is kötelessége volna figyelembe a tanácskozásokra és miután a jegyzők sem hallották, lehet, hogy meg sem történt a közbeszólás. A mult ülés jegyzőkönyve hitelesítve van! arra visszatérni több nem lehet.

Thaly Kálmán: Lehet, hogy nem is a nyilvánosság elől szánta Ráth közbeszólását. Kéri, hogy a kérdéses megjegyzések ne vétessenek be a naplóba.

Barabás Béla: Ráth Endrét rendreutasítani nem lehetett.

Gáll Sándor: Hisz itt se volt; Uray Imre szót kérte.

Barabás Béla: Ráth Endre nem volt szónok; a házasabályok 246. § értelmében elnök csak szónokot utasíthat rendre. (Nagy zaj jobbfelől.) A 256. § alapján rendreutasítható volna az esetben, ha Ráth a rendet zavarta volna. Szólot egyszer Percezl Dezső rendreutasította, akkor megegyezés jött létre, hogy utólagos rendreutasításokat az elnök eszentul kerülni fog. (Nagy zaj jobbfelől.) Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Kíván még valaki a házasabályokhoz szólni? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Még nem!)

En természetesen csak rövid elvi kijelentéseket tehetnek, mert nekem az elnöki székéből vitaközömm nem szabad. (Helyeslés a jobboldalon.) Abban a kijelentésében Benedek János képviselő urnak, hogy az elnök figyelembe kell, hogy mindenre kiterjedően, tökéletesen osztozom. Kérem azonban a t. Házat, legyen tekintettel arra, hogy lehetséges-e minden szót az elnöki emelvényről hallani; ez teljesen ki van zárva, van akár-bány eset. (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Akkor nincsen rendreutasítás! Lejebb kell tenni az emelvényt!) Bocsnánatok kérek, nemcsak a hely magassága, de gyakran a Ház lázas állapota és a láрма is lehetetlenül teszi egyik vagy másik kitéjezés meghallását. Második megjegyzésem vonatkozik Benedek János képviselő ur azonos szavaira, hogy a mult ülés jegyzőkönyve hitelesítve lévén, az elnöknek nem állott már jogában a rendreutasítás. A jegyzőkönyvben ilyen kifejezések nem foglalnak helyet soha, mindig csak a naplóban, a napló hitelesítésé pedig csak ezután következnek, tehát sommi jogtalanságot azaz el nem követtem, hogy utólag utasítottam rendre a képviselő urat. A harmadik megjegyzés, amelyre kötelessé vagyok reflektálni, Thaly Kálmán képviselő uré, aki azt hozta fel hogy Ráth Endre nincs jelen. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ráth Imre!) Sajnos, nincsen jelen, jobb szerettem volna, ha jelen lett volna. De méltó assék megengedni sem a házasabályok sem pedig az eddigi gyakorlat Thaly képviselő ur mellett nem bizonyítanak. Kezembem van egy precedens, amelyet éppen azért kerestem ki, mert kormánypartii képviselővel szemben történt. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Az mindegy!) Ezt csak azért említem fel, mert eklátásnak tartom. Kubinyi

Géza képviselővel szemben Szilágyi Dezso elnöksége alatt, szintén a képviselő ur távollétében és másnap történt a rendretulats, épp úgy, mint ma. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Az is helytelen volt!) A precedensek nekünk, az elnökségnek szintén támaszszolgálnak, mert kiegészítő részét képezik a házzabályoknak. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Rossz precedens!) Számítlan precedens mondható ilyen! Sőt a Ház jóváhagyásával is történt ilyen, mert megesett, hogy a Ház helyezett abba, hogy másnap fogja az elnök megjegyzését megtenni és ezt a Ház tudomásul is vette. Végeredményül csak egyet vagy két könnyelen kijelenteni, nevezetesen azt, hogy Ráth Endre képviselő urnak módjában van ezen rendretulats után is a házzabályok értelmében nyilatkozni és esetleg rektifikálni közbeszólást, vagy azt meg nem történnék jelenteni, amely esetben a megadott rendretulats-tást épp úgy, mint azonos alkalommal a napokban elnöktársam által történt, vissza fogom vonni, ellenkező esetben fenn kell azt tartanom. Ezeket akarom megjegyezni. (Ének helyes és a jobboldalon.)

(Az újoncjavaslat.)

Bedőházy János hosszasan bírálja hadügyi s pénzügyi szempontból a javaslatot. Történelmi kimitatásokat sorol fel állításainak bizonyítására. Nyakig fegyverben vagyunk, de kultúránkat nem fejlesztjük. Fejtelgi, hogy a katonaság az összes találmányokat a maga oáiájára foglalja le. Ugy, hogy a moderu technikai tudomány szinte olyannak tűnik fel, mintha az óseredeti vadsgággal való szövetségbe volna teremtve. Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Az obstructió is új találmány!

Molnár Jenő: De jó találmány!
Bedőházy János a hadgyakorlatok kritizálására tér át.

Endrey Gyula: Ne beszélj, nincs jelen negyven képviselő!
Műantich Aurél előadó: Hát szavazzunk a javaslat lefelett!

Bedőházy János: Fejtelgi, hogy a hadgyakorlatok egyáltalában nem jelleme meg a nélnak. Nem tudja állítani, hogy a hadsereg létszámának mostani fennmarása mire jó, annál kevésbé tud megbarátkozni a létszám mérséklésével. A hadsereg idegen a nemzet testében s a magyar flu helyzete folyvást nehezebb a hadseregben.

Határozati javaslatot nyújt be a közös hadseregben alkalmazásban levő, magyarul tudó tisztokról.

Ráth Endre: Utólag érkezett csak a Ház ülésébe, azonnal nem kérihet szót, mikor tegnap mondott szavaiért ma elnök rendretulatsában részesült. Ó tegnap az inkriminált kijelentést tényleg használta, de csak a multa vonatkozásban. (Felkiáltások báról: Vonja vissza az elnök a rendretulats-tást!)

Gróf Apponyi Albert elnök: Megjegyzik, hogy ez azt az elnök-tulats-tást illeti, aki a rendretulats-tást tette. A Ház hozzájárulása mellett megállapítja, hogy holnap az újonc-tulats-tást tárgyalással folytatása következik s az ülés berekeszt.

Ülés vége délután három óraker.

BELFÖLD

A cukorháború. A cukorkérdésben keletkezésben levő kontroverziáról szóló mai vezércikkünk élénk megbeszélés tárgya volt politikai körökben. Egy ismert politikus, aki behatón foglalkozott a kérdéssel, a megoldásra nézve a következő érdekes proposíciózt közli velünk:

Helyezkedjünk arra az álláspontra, hogy tényleg ki fogják Bruxellesben mondani a kontingentálás egyezményellenes voltát, akkor is annak az elvnek sértetlen fenntartásához feltétlenül ragaszkodni fogunk, hogy ennek a következménye minden lehet, csak az nem, hogy továbbra is osztrák cukorgyárat lássák el a magyar fogyasztás egy tekintélyes részét. Ha az erre az eredményre vezető intézkedések nem lesznek teljesen összhangban a vámszövetség alapelveivel, akkor ebből éppon csak az következik, hogy ebben a kérdésben megállapodás alapján ezektől az alapelvektől el fogunk térni. Ugyan miért nem voltak az osztrákok oly orthodox elvlovagok, midőn a tiroli gabonavámokat az egész vámszövetségi idő alatt fenntartották és most is körömszakadtság védteik, hogy csak megtarthassák?

Ha pedig ez a megoldás nem tetszik, van egy másik, melyet esetleg szintén elfogadhatunk. Azt mondjuk, a behozatali tilalom ellenkezik a konvencióval. Jó Auszria maradvány konvencióban és rendezze be cukortörvényhozását teljesen a konvenció értelmében. Mi tilalmazni fogjuk a cukorbehozatalt, kitépünk az egyezményből és beldésünk szerint rendezzük be cukortörvényhozásunkat. A tilalmazással csak járt utakon haladunk, azzal a vámszövetségben részt nem ütünk és talán legjobban boldogulunk így mindketten.

Egyről azonban tegyenek le végképpen. Arról a törekvésről, hogy ebben a kérdésben a vámszövetség és a bruxellesi egyezmény Procrustes-ágyába szorítsanak bennünket. Ez oly teherpórája volna a törvényhozásnak, melyet az nehezen bírna meg.

A tüzésérg újjászervezése. Bécsből jelentik nekünk: Katonai körökben befejezett ténynek tartják, hogy az ősz elején, a tüzésérg újjászervezésének megkezdésekor hozzá fognak az új tarak-ítégek felállításához és felszereléséhez. Lehetséges, hogy az ősz hadgyakorlatokon, amelyek Magyarország déli részén a 7. és a 12. hadtestek között fognak végbemenni, az új tarakok már működni fognak. E hadgyakorlatokon kívül a jövő őszszel Galiciában lovassági manőverek is lesznek, amelyekben a király is meg fog jelenni.

A oszlegi küldöttség. Oszlegi város függetlenségi érzelmű polgárainak föliratt a katonai javaslat ellen ma egy ötszáztagú küldöttség hozta föl a fővárosba. A küldöttséget Kossuth Ferenc vezette Apponyi Albert elé.

A tisztviselők fizetésrendezése.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, március 12.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 5 óraker Berzevicy Albert elnöklele alatt folytatta tanácskozását. A kormány részéről jelen voltak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Darányi Ignác, Wlassics Gyula, Láng Lajos, Ploss Sándor miniszterek, Mohay Sándor, Gránzenstein Béla, gróf Wickenburg Márk államtitkár, Popovics, Azaméthi miniszteri tanácsosok, Halász és Papp osztálytanácsosok. Mintán a bizottság létárgyalta a balaton-szt.-györgy-keszthelyi h. 6. vasut keszthely-tapolcazi vonalának engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot, rátért a tisztviselői fizetésének szabályozásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatására.

Hegedűs Loránd ismeretlen a mérnök- és építészegylet kérvényét, melyben a műszaki tisztviselők előlépési esélyeinek kedvezőbbé tételét kéri, és javasolja, hogy a kérvényt arval ajánlják a kormány figyelmébe, hogy a státuszrendezés alkalmával a mérnökök lehetőleg paritásosan osztassanak be az egyéb egylemet végzetekkel az osztályokba. — Miklós Ödön mostányosnak tartja a műszaki kar e kérését, mer a mostani állapot igazán deprimált hangulatot teremtett. A legmelegebben ajánlja a kérését a kormány és a bizottság figyelmébe.

Láng Lajos miniszter felhasználja az alkalmat, hogy a műszaki személyzetről nyilatkozzék. A maga részéről kezdetből fogva szívén viselte e kar érdekeit és méltányolja munkájukat. Maga is elismeri, hogy vannak anomáliák és hogy ezeket segíteni kell, azonban azt bízi, hogy nem a fizetésrendezés az az alkalom, amidőn ez a kérdés rendezendő. Vannak törvek, amelyeknek egy részét már az 1904. évi költségvetés keretében óhajta megvalósítani. Egyszóval, a óakart megvan. Nem bánja, ha a bizottsági jelentésben ezzel a kérvényvel kapcsolatban a kormány figyelmét felhívják de azt kéri, hogy terminusoz ne kössék a dolgot. Ami az államvasuti tisztviselőket illeti, utal arra, hogy ugy az igazgatás, mint a vasuti tisztviselők érdeke azt kívánja, hogy őket ne lojúk egy kalap alá az állami tisztviselőkkel. Ha megkérdőzzük a vasutiakat, maguk fognak ez ellen tiltakozni. A fizetés éppugy, mint a nyugdíjazás egész más aapon történik s már ez lehetetlenné teszi azt, hogy bevegjük őket ebbe a javaslatba. Ez ellen szól a szorgalmatnak is nem egy fontos érdeke, amelyeket figyelembe kell venni. Mindezek alapján azt kéri, hogy ne bolygassák meg a mai állapotot. A költségvetésnél ugy is módjában van mindenkinek a legnagyobb kritikát gyakorolni.

Berzevicy Albert elnök arra kéri a bizottságot, hogy mintán neki előadást kell tartania a földrajzi társaságban, amit már lehetetlen volt előadnia, egy órára, vagy másfél órára helyettesítsék az elnökségben. — A bizottság Miklós Ödön bízta meg a helyettesítéssel.

Komjáthy Béla méltányolni tudja a miniszter kérését különféle okoknál fogva s éppen ezért nem is óhajta, hogy az államvasuti tisztviselőket állami tisztviselőkné minősítsék. A műszaki személyzet kérését, igazságosnak tartja, mert lehetetlen tovább is tartni azt a mostoha állapotot amiben ma a mérnökök vannak. Nem szabad szűkmarkuaknak lennünk, amivel neveltségesszessük magunkat a külföld előtt a mérnökök negligálásával. — Kossuth Ferenc komikusnak tartja, hogy Magyarországon olyan elbánásban részesül a mérnök, amint sehol a világon, holott a mérnök éppon az ez ember, akinek mindig tanulnia kell s akinek állandóan a legnagyobb tudományos apparátussal kell rendelkeznie. A jogi kvalifikáció valóságilag túltagon náunk, holott a nagyobb technikai készség az ország iparát is fellendítene és gazdasági helyzetünket javítaná. A bizottság előtt levő kérdés nem jelent nagy megterhelést és viszont morális elégtételt nyújt érdemes műszaki karunknak, ezért ajánlja a kérés teljesítését. Barta Ödön szerint tényleg mostoha bánták a műszaki tisztviselőkkel. A pénzügyigazgató belekérülhet a VI. osztályba, holott kisebb kvalifikációt kívánunk tőle, míg a nagy munkásságú műszaki ember emelkedik a VII. osztályra megszűnik. Teljes joggal határozhat a bizottság, amint hogy határozott is, a fizetéseselésre nézve. Ajánlja a kérvény figyelembevételét. Szederkényi Nándor is szeretné, ha a VI. osztályt is megnyitnák a műszaki tisztviselőkkel előtt. A kérés pénzben roppant keveset jelent.

Lukács László miniszter teljesen egyetért a felszólalókkal a mérnöki osztály méltánylásában és maga is sajnálja azt a nagy halandóságot, amelyet ijesz-

gunk a jogi pálya iránt táplál, ámbar ebben már tapasztalhatjuk az örvendeter irányváltozást. Mégis ez alkalommal kéri, hogy státuszregulálásban ne bocsátokozunk, mer a közszolgálat igen sok ágában vannak hasonló abnormitások és ha egyhelyütt változtatunk, változtatni kell az egész vonalon, ami felmorgatja az egész javaslatot. Nem is ugy áll, hogy VII. osztályban a műszaki ember megáll, mer kimutatja, hogy felmennek az V. osztályig; pl. a földmívelésügyi miniszteriumban kilenc miniszteri tanácsos közül négy műszaki ember. Igy van ez más téren is. Tehát a panasz nem jogosult mindenben. Éppen ezért kéri: elégedjenek meg a bizottsági jelentésben hangsúlyozott azon ígérettel, hogy a méltánylandó szempontokat a kormány a státuszrendezés alkalmával vegye figyelembe.

Élnök jelenti, hogy Kossuth Ferenc indítványt óhajt előterjeszteni, amely a műszaki diplomával ellátott tisztviselőket a IX—VI. osztályokban helyezi el. Kéri, hogy ne tartsa tenn indítványát, mer nem szeretné, ha a mérnököket leszavaznák, de ha már erre van kilátás, legalább azt óhajtaná, hogy a jelentésben legyen nyoma indítványának.

Láng Lajos miniszter hangsúlyozza, hogy itt egyébről nincs szó, mint hogy a VI. rangosztálybeli állások számát szaporítsák, ez pedig igazán nem tartozik ebbe a javaslatba, amely az egyes osztályok fizetéseselését tüzte ki célul, de nem célja az, hogy a hivatalnokokat magasabb osztályba helyezték. A kormányknak van 90 milliója erre a célra. Ebből csak a fizetés lehet emelni, de lehetetlen a magasabb állásokat szaporítani. Ez csak világos. A bizottság az előadó indítványát fogadta el.

A pénzügyi igazgatóság számvetésének kérvényeit szintén mellőzö a bizottság. A javító intézet személyzetének kérésénél az előadó és Ploss Sándor miniszter az javasolja, hogy tekintettel a javítóintézeti személyzet rossz előmeneteli viszonyaira, a gyűjtőegyházi személyzettel összefoglaltassanak.

Komjáthy Béla, Barta Ödön és Kossuth Ferenc osodálják, hogy előbb nem lehet státuszrendezést érteni, ill pedig lehet. Kossuth ezenkívül méltányos elbánást kér ezen intézetek orvosai számára, amit Ploss miniszter készséggel megígér. A bizottság elfogadja az előadó javaslatát, ugyszintén a szabadsági pénztár tisztviselőinek kérésénél azt az indítványt, hogy a többi számvérvi tisztviselők folyamodványa szerint intézessék el a kérés.

Az egyetemi guesztorok kérésénél az előadó azt javasolja, hogy a jelentésbe felvéressék a miniszternek az a célzata, hogy az egyetemi adminisztratív hivatalnokok helyzete mielőbb szabályoztassék.

Az adóhivatali tisztviselők kérésénél az előadó azt indítványozza, hogy a státuszrendezés rájuk is kedvezőleg terjesztessék majd ki. Ez elfogadatik. A pénzügyigazgatóságok foglalmazói és számvetésügyi tisztviselőinek, valamint a pénzügyminiszterium számvetésének különböző kérvényei a státuszrendezésre vonatkozóan a jelenlegi javaslat keretében nem voltak beilleszthetők.

A budapesti államrendőrségi telefon-közlelők azt kerik, hogy a XI. fokozatba vétessenek fel. Ezekre nézve külön szakaszban fog intézkedni a bizottság. A fimeai tisztviselők drágasági pótlék iránti kérését nem teljesítette a bizottság, mivel a kérés a javaslat benyújtása előtt kelt és minthogy a fimeiek ugy is megieledlen kedvező elbánásban részesülnek.

A gyűjtőegyházi orvosok kérését, hogy a IX. és VIII. fizetési osztályba is juthassanak, mellőzték, mintán Ploss Sándor és Lukács László miniszterek kijelentették, hogy a jövő évi költségvetésben megieledő új állásokat létesítenek, amelyekbe aztán megtéríthetik a kéri előterjesztés. Szederkényi Nándor a félegyházi lelkészek helyzetének javítását is sürgeti, ezt azonban legvégül tárgyalják.

Kammerer Ernő a tankerületi főigazgatók föllokálnak kérését tolmácsolja, hogy a IX. osztályba is bejuthassanak. — Wlassics Gyula miniszter figyelmeztet arra, hogy ez megnit státuszrendezési kérdés, de egyébként a kvalifikációnak megieledő a dotáció és ezért a kérés teljesítését ólenni. A bizottság mellőzte a kérés.

Hegedűs Loránd előadó az A. táblázatban a földmívelésné a VIII. fizetési osztályba javasolja felvenni az orvost továbbá az iparkutatási főigazgatót és a kereskedelmi iskolai főigazgatót helyettessek át a megieledő csoportba.

Wlassics Gyula felszólalása után az előadó javaslatot elfogadta.

(A miniszterelnök fizetése.)

Schmitt József indítványozza, hogy az I. fizetési osztályban a miniszterelnök 24 000 korona tiszti pótlékát emeljük 12 000 koronával, az II. fizetési osztály lakpénzét 6000 koronára és ezenfelül ezen osztálynak adjanak 8000 korona tiszti pótlékot. A javaslat azt mondja ez osztályokra nézve, hogy tartózkodik minden változástól. De szóló ugyanazon állásponton van, mint Komjáthy Béla az általános vitában volt: Itt nem a hivatalnokok, hanem az ország érdekében emeljük a fizetést. A szükség fizetésjavításra jonnlorog minden állásnál és így negligálni egyes állásokat nem szabad, különösen nem akkor, amidőn olyan állásokról van szó, amelyekhez az ország legfontosabb érdekei fűződnek. 1887. óta minden állás dotációja változott, csak ez osztályokban a régi a dotáció és így már az arány is megváltozott a különböző osztályok között, ami igazságatlan. Kéri indítványának elfogadását.

Széll Kálmán miniszterelnök a méltánylást, amelyet itt halott, köszönettel fogad. Már Komjáthy felszólalásából látta ezt az intenciót. Nem álszemérem vezette a kormányt, amidőn ezen pozíciókra néve

as emelést mellőzte, hanem tisztán az, mert a legnagyobb szükségnek akart eleget tenni. Egyébként is nem akartak támadásokat provokálni. Ma is a már elfogadott álláspontot van, és nincs abban a helyzetben, hogy az indítványt támogathassa.

Schmidt József mindezek dacára nem áll el indítványától, mert szükségesnek tartja azt. Legelőbb annyi concessziót hajlandó tenni, hogy ne most, hanem bizonyos idő múlva lépjen életbe az intézkedés.

Barta Ödön természetesen tartja a miniszterelnök álláspontját, mert tekintettel kell lennie sok figyelembe veendő szempontokra. De viszont természetesen az is, hogy demokratikus országban a hatalom kezében is teljesen biztosított existenciájuk legyen. Ez igen fontos érdek. Nem tartja azonban helyesnek, hogy most tárgyaljuk, hanem a jövő ülésén, amikor itt lesznek a bizottság többi tagjai is.

Komjáthy Béla elfogadja Barta indítványát. Egyébként utal az általános vitában mondott beszédére és ismételteti, hogy akik a szóban levő állásokat elfogadják, azok mindig igen nagy anyagi áldozatot hoztak. Már pedig gondoskodni kell demokratikus országban arról, hogy ilyen állásokba olyanok is juthassanak, akik anyagi áldozatot nem hozhatnak. Ez tiszta dolog. Annál inkább, mert ezekben az állásokban lehetetlen valakiné magát összehuzni, az álláshoz fűzött igényeket ki kell elégíteni.

Szederkényi Nándor valószínűleg nem lehet itt a jövő ülésen s ezért ma nyilatkozik. Azoknak az igényeik, akik az államnak szolgálatot tesznek, ki öhajítja elégtelen. Miután meggyőződött, hogy az állam pénzügyei megengedik ezt, egyenlő mértékkel még mindenkinek. A jó munkát meg kell fizetni. A tett indítvány tárgyalását nem ellenzi, és az indítványozott ügyeket ellen sincs kifogása. Elvárja a kormánytól, hogy köteleseit teljesítse, de természetesen megadja tagjainak is azt, ami őket megilleti.

A bizottság az indítvány és az első paragrafus felett a legközelebbi ülésen dönt.

Barta Ödön kijelenti, hogy méltányos volna a tanielügyeket is csoportokba sorozni, mint a népegyesület minden más bajnokát. — Lukács László miniszter figyelmeztet arra, hogy adminisztratív emberrel van szó és ez talán nem volna helyes, mert akkor az összes adminisztratív tisztviselők előállhatnak ugyanazzal a kéréssel. — Wlassics Gyula miniszter helyesen beosztással nem ellenzi az indítványt, de a megfelelő beosztástól el nem tekinthet. — Komjáthy Béla utal arra, hogy a főigazgatók is adminisztratív emberek és mégis csoportokba vannak osztva. Ajánlja a kérés teljesítését.

A kérdés eldöntése a következő ülésre marad. A bizottság szombati ülésén azonban elsősorban a cukorkantengensről szóló törvényjavaslatot fogja tárgyalni.

KÜLFÖLD

A cár manifesztuma.

Budapest, március 12.

Pétvárotról (s egybeült is) vérmes várakozást kellett az a hír, hogy a cár a jobbágyság felszabadításának évfordulóján egy manifesztummal a rendeknek is részt juttat a törvényhozás munkájából. A manifesztum azonban nem amaz emlékezetes évforduló, hanem tegnap látott napvilágot s tartalmából könnyen ki lehet húzni a halasztás okát. A jobbágyság felszabadításáról abszolúte nem emlékszik meg, ellenben különös nyomatékalkalattal a cár az atyjának és elődének kormányzására. A cár által hirdettet reform lényege abban áll, hogy már a múlt évben föllállított kormánybizottságokat bizalmat érdemlő férfakkal megerősíti s a parasztság és köznemesség helyzetének javítását célzó törvényjavaslatokat át kell nézni újra, meg kell hányni-venni s azután a helyi szükségletekhez alkalmazni. Ez természetesen sokkal kevesebb, mint amit Oroszország intelligens körök és néprétegei vártak. A rendek képviselőinek az általános törvényhozásban való részvételére tehát továbbra is teljesítenél álom marad. Mindössze annyi történik, hogy a helyi bajokról fognak a bizottságok tanácskozni s ezt is a Plehve belügyminiszter és a Pobjedonoszov, az elpusztíthatatlan főprokurátor által megvont határokon belül. S ezeket az urakat igazán nem lehet azzal gyanúsítani, hogy az orosz népek többet adjanak, mint amitők elkerülhetetlenül szükségesnek tartanak. Az ő sugalmazásukra vezetővé vissza az az éles hang, mely „államellenes szándékokról”, az „orosz népéletre nézve idegen tanokról” szól, s melylyel az orthodoxia uralmát újlag megszilárdítja, viszont a cár nemeslelkűségére vall a másvalásúakkal szemben való türelmes hang.

Szóval, az oroszok kaptak valamit, de nagyon keveset. Amit az orosz nép igazán óhajt, arra még továbbra is türellemmel kell várakoznia.

A manifesztum, melyet az orosz hivatalos lap közöl, szószertint így hangzik:

Isten gondviseléséből elődeink trónjára lépve, azt a szent fogadalmat tettük a Mindenható és saját lelkismeretünk előtt, hogy az orosz hatalom évszázados oszlopait szentül megőrizzük és életünket a szeretet haza szolgálatának szenteljük. Fáradságtalanul gondoskodva általvalóinkért, a nép javának előmozdítására elődeink, különösen felelhetetlen apánk emlékezetes tevékenységében választottuk meg az utat. Istennek úgy tetszett, hogy atyánk tevékenységét korai elhunytával félbeszakítsa. A Mindenható ezzel azt a súlyos kötelességet rőtta reánk, hogy a rendek és az igazságok atyánk által megkezdett megerősítését, a népelet követelményeinek megfelelőleg bejelezzük. Mély sajnálatunkra oly zavarok, amelyeket részint államellenes szándékok vetnek el, részint az orosz életről idegen tanok idéztek elő, akadályozták a népjóét felsejítésére irányuló általános munkát. Ezek a zavarok nyugtalanítják az általvaló lelkeit, e vonják őket a produktív munkától és gyakran romlásba döntenek szívünknek drága családokat és a hazának szükséges fiatal erőket magas és alacsony sorból. Akaratunk teljesítését, va' mint a népelet normális folyamatainak minden megsértése ellen a szilárd ellentállást követelve s bizalommal a szolgálattal és kommunális kötelességeknek becsületes teljesítésében mindenek részéről, arra a hajlíthatatlan elhatározásra jutottunk, hogy az államnak éretté vált szükségleteit haladéktalanul kielégítjük, és jónak látjuk, hogy megszilárdítsuk a türelmi rendeletek elutasíthatatlan személtartását, melyeket az orosz birodalom alapörvényei irnak elő, amek az orthodox egyházat ismerik el uralkodó egyháznak és az összes másbáti általvalóknak és idegen felekezeteknek megadják a vallás szabadságát és a más szertartású ismertetést szabadságát és hogy folytassuk az orthodox papság anyagi helyzetének javítására irányuló intézkedések végrehajtását, hogy azoknak részvételét híveik szellemi és közéletben mélyebbé tegyék.

A közgazdaság előmozdítását célzó küszöbön álló feladatoknak megfelelőleg az állami hitelintézmények, különösen a nemességi és parasztszövetkezetek tevékenysége s a kisnemesség és a parasztszövetkezetek az orosz halusi élet alapszlopai jólétének megszilárdítására és fejlesztésére irányítandók. A halusi lakosság törvényeinek revidálása céljából általunk elrendelt munkálatok, miután elkészültek, a kormányzósági értekezletek elé terjesztendőek további kidolgozás és a kulturális sajátosságokhoz való alkalmazás végett, amibe közbizalmat élvező személyek is bevonandók lesznek. E munkálatok alapja az érintetlen községi birtok marad, aminélazonan utakat kell találni arra, hogy a parasztszövetkezetek könnyítsék a községből való kilépést. Halaszthatatlannak a parasztszövetkezetek terhes szavatossági kötelezettségeit eltörölésére való intézkedések. A kormányzósági és kerületi közigazgatás reformjainak a helyi képviselők munkálatai által. A helyi élet további szabályozásának teadata lesz, hogy a községi közigazgatás és az orthodox egyházak plébániái gondokosságai közt a lehetőség együttműködést hozzon létre. Midőn felhívjuk összes általvalóinkat, hogy működésük köze a család, az iskola és közelet erkölcsi alapjainak megszilárdításánál, egyttal meghagyjuk minisztereknek és az illető főhivatalnokoknak hogy szándékaik keresztülvitelére vonatkozó véleményüket elének terjeszszék.

A manifesztum előzményei.

A manifesztum előzményei nem nélkülöznek bizonyos politikai érdekességet. Mikor a cár parancsára tavaly nyáron összehívták a mezőgazdasági bizottságokat, hogy megállapítsák az orosz mezőgazdaság hanyatlásának okait, Oroszország valóságos népszavazást rendezett az alkotmányos állapotok behozatala mellett. A bizottságokban, melyekben a nemesség és a nagybirtokosság legkiválóbb képviselői is helyet foglaltak, kíméletlenül föltárták az autokrata kormányzás hátrányait és bajait s nyíltan követelték, hogy a rendek képviselőinek juttassanak részt a törvényhozás munkájában. Plehve minden eszközt fölhasznált ugyan, hogy a bizottságok ez óhajátssint elnyomja, de azért mégis a cár tudomására jutottak Mihajlovics Sándor nagyherceg révén, aki az orosz udvar legbefolyásosabb embere, Alexandrovna Xenia nagyhercegnő férje s így a cár sógora. A komiték nyilatkozatai közt kitűnt a voronesi mezőgazdasági bizottság memoranduma, melynek szerkesztője: Szerbina kitűnő gazdaság és szakszertű, számadatokkal bizonyította be, hogy mily föltartóztatlan a parasztság vagyoni romlása a társadalom rendőri gyámokodása folytán. Ez a memorandum nagy hatást tett a cárra. Livádiai tartózkodása alatt magához hívatta Plehvét, hogy tanácsközzék vele azon alkotmánytervezet fölött, melyet még gróf Loris-Melikov dolgozott ki II. Sándor számára. Ez a tervezet elsősorban a mellett

érvelt, hogy a szakszertűket s különféle testületek képviselőit egybe kell hívni s tanácskozni kell velük az alkotmánytervezet megvalósításának előmunkálatai tárgyában. Ez az eszme nagyon megtetszett a cárnak s elrendelte, hogy statutumot dolgozzanak ki a rendek képviselőinek a mezőgazdasági bizottságokba való meghívása tárgyában.

Pétvára, március 12.

A tegnap este III. Sándor cár születésnapja alkalmából kibocsátott manifesztumot a lapok a legnagyobb örömmel üdvözik. Az önkormányzat új éráját jelenti be és örvendtes kilátásokat nyújt a jövőre. A parasztszövetkezet felszabadítására vonatkozó manifesztum mellett ez a legfontosabb állami aktus. A belső politika legfontosabb feladatait érinti. Remélhető, hogy most az 6-bitű raszkolnikok tekintetében döntés fog történni.

Az osztrák költségvetési vita.

— A Budapesti Napló távirati tudósítása. —

Bécs, március 12.

A képviselőház ma folytatta a költségvetés tárgyalását. Az osztrák politikai helyzet komoly mérlegelése helyett megint Magyarország gyalázásában telt örömköz a szónokoknak. Egy lengyel képviselő egyenesen felhívta a királyt arra, hogy megfelelő figyelmet fordítson a Magyarországon tapasztalható Los von Oesterreich-mozgalomra. A különös csak az, hogy a gyűlöletes kifakadások minden elnöki figyelemzetést nélkül hangzanak el.

A mai ülésre beérkezett irományok közt van Sustersic interpellációja, amelyben kéri a kormányt, vajjon csakugyan szívesen szándékoznak-e a delegátói ide ülésükkel megtartani s vajjon a miniszterelnök hajandó-e ily szándékkal szemben erőlesen föllépni és a szükséges lépéseket megtenni, hogy a delegációkat még tavasra, még pedig mielőbb hívják egybe, hogy a népképviselőt idejekorán abba a helyzetbe jöjjen, hogy az aktuális Balkán-kérdésekben állást foglaljon és ne állítsák esetleg őszszel bejelezett és változhatatlan tények elé.

A különböző bizottságokban megejtett pótválasztások után folytatták a költségvetés első olvasását.

Schöcker kijelenti, hogy amíg az állam emineus érdekeivel és a német nép ohajival és követeléseivel nem vetnek számot, a legnagyobb székszezsint kell, hogy kövessék a kormány által tegnap felállított mérleget amelyen ugyan megbeszélésre méltó aktív tételként szerepel az a körölmény, hogy a miniszterelnöknek sikerült a házat munkaképessé tenni. A miniszterelnök néhány pontjához a legteljesebb mértékben hozzájárulhat. Ez áll különösen a kis, ióképpen a szláv nemzetiségekhez intézett komoly intelemről, amelyek Ausztriában inkább, mint bármely államban kulturális és gazdasági tekintetben fejlődhetek és bizonyára nem panaszkodhatnak, hogy a németek, akik e szabadevű törvényhozás kezdői, valaha visszaéléseket követelhettek volna el. Teljes elismerést érdemelnek a miniszterelnöknek az igazságügy kiépítésére vonatkozó tejegetései is és bizonyára a ház támogatására fog találni, ha szavait tettekre akarja váltani.

Szükségesnek tartja, hogy a németek is kapjanak tárcanélküli minisztert, aki érdekeiket egy oly hathatósan támogassa, mint Rezek miniszter a csehekét. Sajnája, hogy a miniszterelnök nem használta erősebb akcentusokat Magyarországra, nevezetesen pedig a németeknek ottani üldözése és a hadsereg közönsége elleni aspirációk ellenében. Minden szakadást a hadseregben, az egyetlen intézményben, amelyben az egységes ősszibrodalom eszméje még kifejezésre jut, meg kell akadályozni. E téren nemcsak a magyar függetlenség párt, hanem más térfélek is elitélendők. Csak a magyar képviselőház elnökének magatartására utal, aki egyenesen fölbátorította a magyar városokat, amelyek most petíciókat nyújtanak neki át a hadseregbe vonatkozó nemzeti követelésekkel. Azután a költségvetésről is beszél, amelyet aggodalmasnak talál.

Koeko a dalmáciai kormányköröket avval vádolja, hogy e lenséges indulattal vannak a lakosság iránt.

Perto kijelenti, hogy a horvátok törvényes jogaikról sohasem fognak lemondani és felszólja a dalmáciai horvátok óhajait és panaszait.

Zaock polemizál Elvert tejegetéseivel és megjegyzi, hogy a morvaországi németek kisebbségben vannak ugyan, de a hivatalnokai karban többségben vannak. Ezért nem panaszkodhatnak háttérbeszoritárról. Szemere veti a németeknek, hogy a politikai harcot átvizik a gazdasági térré is és megkezdtek a bojkottot. (E közben élénk szóváltás támad a szónok és Menger között, amelyben számos német és cseh képviselő is résztvesz.)

Berger a 14-ik szalvaló visszadélek ellen fordul, amely a parlamentarizmust egészen illuzóriussá teszi. Tiltakozik a civilista minden emelése ellen és azt mondja, hogy a Habsburg csa ádi politika súlyos sebeket ütött Ausztrián.

Kaiser alelnök intja a szónokot, hogy a koronát ne vona bele a vitába. (Zajos ellentmondás a nagy-németek részéről.)

Berger: Pártja nem viselkedik bizalommal a kormány iránt, mely előmozdítja a szlávizálást. A szónok azután a német elemek Magyarországon való üldözésével foglalkozik. A magyarosítás, melyet céltudatosan tetővel folytatnak évtizedek óta, most az üldözésnek oly brutális alakját veszi fel az egyes személyekkel szemben, hogy mint fajtestvérek, kötelesek vagyunk s személyek ügyét

felkarolni. Tudjuk, hogy a miniszterelnök, mint az osztrák kabinett vezetője, nincs abban a helyzetben, hogy beavatkozzék, de hogy ez a magyar miniszterelnök részéről bizonyosan megtörténne valamely formában. Ha mi Ausztriában a magyar népi tagjait ilyen módon elnyomnánk, mint ahogy most a magyarok a németekkel teszik. Ezért kifejeztük azt a meggyőződésünket és reményünket, hogy azt a formát, melyet a magyar miniszterelnök egy hasonló esetben megtalálna, dr. Koerber miniszterelnök is az ő ügyességével meg fogja találni és hogy megfelelő helyen és megfelelő módon utalni fog arra, hogy a németek Magyarországon tartoznak ugyan a magyar törvényekhez alkalmazkodni, hogy azonban nem lehet őket eltiltani attól, hogy híven és szilárdan ragaszkodjanak nemzetükhöz és nyelvükhöz és szokásaikat apójják és fejlesztik. (Élénk helyeslés a nagynemzeteknél.)

Báró Malfatti hallatlannak mondja a miniszterelnök tegnapi fejtéteit. Ha a kormány a békét akarja Tiróban, mind a két népiállj szemben pártatlanul kell fellépnie.

Séta panaszokodik, hogy a kormány elhanyagolja a szociálpolitikai teret, minéltova a szociálisták nem fognak költségvetést megszavazni ennek a kormánynak, melynek nincs egybe a munkások számára, mint a pénz és véradó.

Breiter panaszokodik, hogy az osztrák alattvalók a külföldön nem találnak kellő oltalmat külügyi hivatalunk és diplomáciai képviselőkünk részéről. Különös az is, hogy a kormány nem járát megfelelő figyelmet a Magyarországon tapasztalható „El Ausztriától”, mozgalomra. Nem lehet előtűnti közömbös, ha szlovének románok, rutének és németek Magyarországon üldözöseknek vannak kitéve.

Ezután még Glöckner beszélt, mire a tárgyalást félbeszakították.

Sylvester képviselő kéri az elnököt, vajon a képviselőház elnökségének tegnapi ülésén tényleg történt-e kezdeményezések abban az irányban, hogy megnehezítsék a sajtó képviselőinek a képviselőházban való mozgását.

Gróf Vetter elnök azt válaszolja, hogy az elnökség tegnapi ülésén nem hoztak határozatot és hogy a sajtó képviselőinek aggodalmai téves információkon alapulnak, amely aggodalmaikat különben ígérethez képest az elnökségnek legközelebbi ülésén tudomására fogja hozni. A legközelebbi ülés holnap lesz.

A német császár Dániában. Vilmos császár bejelentett látogatása egész Dániában nagy örömet okoz, mert a két ország közt a schleswig-holsteini háború óta fennálló feszültség megszűnését látják benne. A császár két napig fog Kopenhágában tartózkodni és az amalienborgi kastélyban fog lakni.

A macedon reformakoló. Az olasz kormány elhatározta, hogy Úszkában, a kosovói vilajet fővárosában konzulátust állít és konzulnak Soragna márkit szemelte ki, aki nemokára el is foglalja állását.

A német kormány, úgy látszik, nem teljesíti a porta óhátát, hogy német tisztet alkalmazzanak a macedon csendőrségnél. Másrésztől lehetséges, hogy a porta már török szolgálatban álló német tisztet, szerződésük értelmében, mely szerint a vidéken is alkalmazhatók, a csapatok kiképzésére Macedóniába küld.

HIREK

Budapest, március 12.

BUDAPESTI NAPLÓ. Március 13-án az előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

A nyolcvanhárom éves kassai püspök. Kaszáról írják, hogy dr. Bubics Zsigmond valóságos belső titkos tanácsos, Kassa agg egyházközelemlője és hó 17-én éri meg születése napjának 83. évfordulóját. Ezt a napot a kassai egyházközelemlőben méltó módon megünnepelik. A jótékonyaságról és művészetpártólásáról közismert tudós főpásztor, aki elkerülve az ünneplést, csöndes egyedülvalóságban tölti napjait teljes testi és lelki rugalmassággal bírtokban fiatalos munkakedvvel látja el egyházközelemlője kormányzását és mint történetíró, talál időt irodalmi téren való munkálkodásra is.

A cumberlandi herceg beteg. Gmundenből az a hír érkezik, hogy Ernő cumberlandi herceg kanyarban megbetegedett. A herceg állapota nem aggasztó.

Március tizenötödike. A Budapesti Újságírók Egyesülete a szabadsajtó kivívásának emléktünnepére március 15-én, déli egy órakor lakomát rendez a Pannónia-fogadó külön éttermében. A részvételi jegyek szombat estig az egyesület helyiségében válthatók. A Jászvárosi Demokrata Kör március 14-én, szónoklatokkal és alkalmi szavazatokkal egybekötött nagy ünnepi vacsorát rendez, amely este 9 órakor kezdődik. Vacsora után tánc lesz.

— Apponyi és a szeghegyi svábok. A maga kedvességében megható az az eset, amelyet egy est lap mond el gróf Apponyi Albertről és a jó szeghegyi svábokról. Együttal pedig tanúság a mellett, hogy a derék délvidéki svábok lelket nem mindenütt mérgette meg a pángermán izgatás. Bácsmegegyében egy más mellett van két község: Szeghegy, amelynek tulajdonmódjával német lakossága van és Feketehegy, ahol színmagyar nép lakik. Most, hogy március 15-ike közeledik, Feketehegyen nagyban készülődnek a magyarok az ünneplésre. A nagy hazafias felbuzdulást látva, a szeghegyi svábok szívében is melegség támadt, megérezték, hogy mint jó magyar hazafiaknak nekik is kell örülniök a nemzettel. Össze is gyűltek hát a község vezetői és elhatározták, hogy levélben fordulnak gróf Apponyi Alberthez és megkérik, hogy írja számukra egy ünnepi beszédet, amelyből megérthetnék a március 15-iki ünnep hazafias jelentőségét. A kérés levelet Becker Antal szeghegyi polgár irta alá megbízói nevében. Apponyi Albert megkapta a levelet és eleget tett a szeghegyiek kérelmének. Valóságos kis tanulmányt irt német nyelven március 15-ének nagy, történelmi és hazafias jelentőségéről, amelyből megértik majd a jó szeghegyiek a nagy nap fontosságát. Apponyi már elküldte a terjedelmes értekezést Szeghegyre és így lesz aztán, hogy március 15-én a jó, hazafias érzelmű szeghegyi svábok gróf Apponyi Albert tanításából fogják megismerni a magyar nemzet egyik legmagasabb örömnemepét.

— Estély az udvarnagynál. Gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy és neje, született Scher-Thoss Margit grófnő Andrássy-utí villájukban ma vendégül látták Magyarországi előkelő társadalmát. Az udvar, a politika, az arisztokrácia a tudomány, irodalom és művészet köréből többszázan jelentek meg a gróf pár estélyén, amely az este valóságos találkozója volt Magyarországi kiemelkedéseinek. Különös fényt adott az estélynek József Apóst 10herceg és neje Augustus 10hercegnő megjelenése. A fenséges párt gróf Apponyi Lajos és neje a lépcsőn fogadták. A fenséges asszony az egész estélyen át az előkelő hölgyekkel nagyon élénken társalgott. Különösen Széll miniszterelnök, Plósz igazságügyminiszter és Wlassics közoktatásügyi miniszter nevével.

A kormány köréből ott voltak: gróf Goluhovskí Agenor külügyminiszter, Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Darányi Ignác, Wlassics Gyula, Cseh Ervin Plósz Sándor, gróf Szechenyi Gyula és Láng Lajos miniszterek, Tarkovich József, Gromon Dezső, Graenzstein Béla, Toepek Alfréd, Gulner Gyula, Széll Ignác, gróf Wickenburg Márk, Kiss Pál, Mohay Sándor, Bernáth Géza, és Szilinsky Mihály államtitkárak; többen családjaikkal. Továbbá gróf Csáky Albin főrendiházi elnök, gróf Apponyi Albert képviselőházi elnök, báró Kemény Kálmán és Ernusz Kelemen főrendiházi alelnökök, Talián Béla és Dániel Gábor képviselőházi alelnökök; Wekerle Sándor és Latkóczy Imre mint a közügyügyi bíróság. Rakovszky István és Dárday Sándor az állami színművészek, Szabó Miklós és Vörösmarty Béla a királyi Kuria és Obersohall Adolf a királyi tábla elnökei; báró Eötvös Loránd, Rupp Zsigmond a közjegyzői kamara elnöke, Lányos Leó a budapesti kereskedelmi és iparkamara elnöke, Székely Ferenc koronaügyész.

Az egyház tagjai közül jelen voltak: Császká György érsek, gróf Szechenyi Miklós, Szencsényi Pál, Firozák Gyula és Bogdanovics Lucian püspökök, Kohl Medárd címzetes püspök és Fehér Ipoly úrpapát, dr. Petronovics szerb kabinettminiszter.

az udvar köréből: gróf Paar Ede lovassági tábornok és Bolfras Artur tábornoknagyi főhadsegédek, Schiess lovag kabinetrodai igazgató, Kőnig Károly osztályfőnök, Loebenstein Henrik lovag és dr. Kerzl József udvari tanácsosok, Hóhnel lovag korvettkapitány, Gozani márkí őrnagy és báró Apór őrnagy szárnysegédek.

A főrendiházi tagjai közül gróf Khuen-Héderváry Károly horváth bán, gróf Szapáry Gyula, gróf Bánffy György, gróf Szechenyi Béla, Ludwig Gyula, Lukács Antal, báró Nyáry Jenő, báró Bohus Zsigmond, gróf Keglevics István, gróf Szapáry Pál;

a képviselőház tagjai közül: Münnich Aurél, Szentiványi Árpád, Bekics Gusztáv, Manasz György, Biró Lajos, Borbély György, gróf Wilczek József, Sághy Gyula, Berzeviczy Albert, báró Dániel Ernő, Hieronymi Károly, gróf Karatsonyi Jenő, Sotovszky János, gróf Teleki Gyula, gróf Andrássy Tivadar, gróf Andrássy Gyula, gróf Andrássy Sándor, báró Dániel Tibor, gróf Zichy Aladár, gróf Zichy János, gróf Zichy Jenő, gróf Teleki Sándor;

a tábornoki és a konzuli kar csaknem teljes számmal, továbbá Berozik Árpád, Romy Béla, Radisich Jenő, Rupp Imre, Szalay Péter. Kammerer Ernő miniszteri tanácsosok, báró Gager Miksa és K. Lippich Elek osztálytanácsosok, Kéty Károly tudományegyetemi, Hossz Lajos műegyetemi, Hutya Ferenc állatorvosi főiskolai rektor, Hauszmann Alajos, Korányi Frigyes, Tauffer Vilmos, Timon Akos. Vésey Tamás, Müller Kálmán, Herzel Mánó, Csarada János, Földes Béla egyetemi tanárok; Marx János, Ráth Péter és Bram Miksa lovag miniszteri tanácsosok, vasutiszigazgatók; Mader Részó a M. kir. Operaház igazgatója, Hubay Jenő, Benzur Gyula, Strobl Alajos, Zala György, Mr. Steed a „Times” képviselője, Sturm Albert, Radó Samuel, Clémence Rose a Morning Post képviselője, Márkus József, Halmos János és

Matuska Alajos polgármesterek, Rudnay Béla főkapitány; Beniczky Ferenc és Kramolin Viktor főispánok; a magyar főúri családok itti időző tagjai csaknem teljes számban jelentek meg.

Gróf Apponyi Lajos és neje gyermekeiktől tá. magatva valóban lebilincselő módon fogadták vendégeiket és a fényes termekben csakhamar élénk társalgás fejlődött ki, amely dus buffet mellett étfélig folytatódott. A megjelentek bizonyára egy kellemesen eltöltött este emlékével távoztak.

— Miniszter mint rajzoló. A kormányzás gondjai komolyak, de egy minisztertől sem lehet megkövetelni, hogy örökké komoly, pláne komor legyen, amint hogy gyakran megesik, hogy politikusok, mihely miniszteri tárcába jutnak, olyan arculatot vesznek fel, amelyen sohasem jelenik meg a mosoly derüje, a nyilvánosság előtt legalább nem. Ime Pelletan, a franciák tengerészeti ügyi minisztere, a jékedény miniszterek közé tartozik. Ő tesz meg azt a kamara ülésén, amikor nem őt üti az ellenzék, szóval, amikor egy kis lélekzethez jut, előveszi rajzóját és karikatúrát csinál a kollégáiról. A párisi Figaro árulja el róla ma érkezett számában ezt a bohém kedvtelést, amely nem igen szokott a komoly államügyekkel bibelődő kormányférfiak erejéi közé tartozni. Pelletan többek között Ribotról, Bourgeoisról, Mesureuról, Baudry d'Assonról csinált mulatságos rajzolatokat. Csak az a kérdés most már, hogy kiket rajzol le: azokat-e, akiket szeret, vagy pedig azokat, akik valami oknál fogva a begyében vannak. A tréfás rajzolatokat egyébként csak a legszűkebb családi körben mutatgatja, úgy hogy a nagy nyilvánosság semmiképpen sem gyönyörködhetik bennük. Legfőjebb csak így hírből.

— Rudolf trónörökös szobra. Az Uránia Egyesület művészeti szakosztálya dr. Forster Gyula miniszteri tanácsos elnökele alatt tegnapi ülést tartott, amelyen mindenekelőtt bejelentette az elnök, hogy az egyesület által a Trefort-szoborra megindított gyűjtés beejedött és a gyűjtés a Rudolf-szoborra megindult. Szükségesnek tartja, hogy a szakosztály már most foglalkozzék a szobrok elkészítésének módozataival. A szakosztály, amelynek tanácskozásában Molnár Viktor, Mihalovics Ödön, Szalay Imre és Kapitány Kálmán vetek részt, elhatározta, hogy az Országos Képzőművészeti Tanács véleményét kikéri a szobor pályázat ügyében és felkéri az Országos Iparművészeti Társulatot, hogy azt az összeget, melyet tagjai sorában a Trefort-szoborra gyűjt, csatolja a már befolyt összeghez, hogy Trefort emléket is álló szobor örökítse meg. Néhai Rudolf trónörökösnek a Városligetben emelendő szobra költségeire újabban báró Bánffy Dezső 20 koronát, a Fouchiere biztosító társaság 50 koronát, Benovics Kajetan miniszteri tanácsos pedig mint gyűjtőben befolyt összeget 72 koronát küldött az Uránia Magyar Tudományos Egyesülethez, ahova naponta érkeznek e célra kisebb-nagyobb adományok.

— Koch tanár a francia akadémia tagja. Egy párisi telegramm jelenti, hogy a francia tudományos akadémia Virchow Rudolf helyébe Koch Róbert berlini tanárt választotta meg tagjának. A világhírű orvos és bakteriológus huszonhat akadémikus közül tizennyolc adta le a szavazatát.

— A gyógyszerészségdek mozgalma. A gyógyszerészségdek legutóbb megindított mozgalmának meglelt az az eredménye, hogy Széll Kálmán belügyminiszter sürgős leiratot intézett a fővárosi hatóságok, amelyben elrendelte, hogy a fővárosi gyógyszer-tartalajdonosok által a segédszemélyzetnek természetben adott lakóhelyiségeket, valamint az inspekcióniszobrokat vegye hatóságai vizsgálat alá. A tisztvisorok a hatóság közbejöttével legközelebb megejtik az elrendelt vizsgálatokat, amelyek természetesen nem a lakás nagyságára, vagy kényelmes berendezésére, hanem azok egészségés vagy egészségtelen voltára fognak kiterjedkedni.

— Santos Dumont. Rég volt már szó a híres léghajósról, aki a kormányozható léghajónak problémáját olyan sikeresen ostromolta. Legújabb terve az, hogy tiztagu társasággal sétáléghajózásokat rendez majd a Bois de Boulogne fölött Neuillyből. Már fel is épült az újonnan szerkesztett léghajónak a sátorháza Neuillyben. A tető vitorlavázonból készült a területe háromezer négyzetméter.

— Két helyen megválasztva. Dr. Adler Vilmos hatvani főorbot, aki a minap választottak meg Sátoralya-Ujhelyen hitszónokká, tegnap Marosvásárhelyen választották meg főorbotnak.

— Lujza hercegnő. Lindából jelentik, hogy Lujza hercegnő lemondott arról a tervéről, hogy Angliába megy s ott várja be lebetegedését. A hercegnő Lindában marad a család esemény bekövetkezéséig.

— Elhunyt főispán. Eszékéről távították nekünk, hogy Jurkovic Péter szerémszégi főispán Vukovórt tüdőgyulladásban meghalt. Az elhunyt meg részvett a szerb királyi pár fogadásában és elkísérte őket Krusedolba is. Alighogy onnan visszatért, megbetegedett. Nyolc napja csak, hogy életmelle nejt. Az elhunyt öt gyermeke siratja.

— **Ijabb Ábrányi Kornél felolvasása.** A Belvárosi Szabadlevél Demokratá Körben ma este Ijabb Ábrányi Kornél, a kiváló publicista, a demokrácia eszméjéről nagyszabású felolvasást tartott. A kör helyisége zsúfolásig megtelt az alkalmából s jelen voltak társadalmi és politikai életünk előkelőségei, köztük ott volt dr. Wekerle Sándor is, a kör diszelnöke. Ábrányi Kornél felolvasásában abból indul ki, hogy sokan vannak, akik azt állítják, hogy a demokrácia elvei elkerülhetetlenül ellentétbe kerülnek a nemzeti követelményekkel; hogy tehát a demokrácia uralma veszélyezteti a magyar faj szupremáciáját.

Ez a tan — ugymond — nem új. A negyvenes években is ezzel a fegyverrel küzdöttek a demokrácia elleneségei a demokrácia hívei ellen. És ma is ez a jelenség az, melynek táborra a demokratikus eszmékkel és elemekkel szemben fenntartja és hirdeti a megbízhatatlansági elméletet. Csak hogy ma a helyzet rosszabb mint a negyvenes években volt. Mert a negyvenes években a történelmi nemesség volt az, mely a demokrácia eszméit győzelemre vitte; ma pedig a történelmi nemesség elfordult a demokratikus eszméktől és az új elemekkel való összeolvadás helyett az elzárkózás felé halik. Pedig a magyar nemzet történelme nemcsak ellenmond ennek a megbízhatatlansági elméletnek, hanem ténylek cáfolja meg. Mert Magyarországon nemcsak a nemességnek van joga büszkén hivatkozni a multra, hanem épp ennyi joguk van erre azoknak a demokratikus elemeknek is melyek a hátrévonást kiöntött vért új vérrrel pótolták, a katasztrófa után az újjasítást készítették elő s a harok veszteségeit a béke munkája által egyenlítették ki. Ezeknek köszönhető, hogy az ázsiai törzsből európai nemzet lett. A hiba csak az, hogy Magyarországon a demokráciának nincs góthai almanachja és a demokratikus elemek szenvedéseinek munkálkodásának nincs történetírása. A demokratikus elemek munkáját és küzdelmét Magyarországon az egész Árpád- és végvesztési korszakban a névtelenség homáya fedi. Névtelenek azok, akik a földművelésbe a hadastól bevitték s a nyerstermelést az ipari termelésbe kibővítették. Névtelenek azok kik a keleti és nyugati kereskedelem szálait Magyarországon összekötötték; akik behozták a műipart és üzték a művészeteket. A névtelenség homályából csak Mátyás király által emelkednek ki a testészek és szobrászok, de csak azért, hogy azután sok századra ismét eltűnjék minden művészet. És midőn I. Ferdinánd le akart festeni egy csodaműre előzőtt magyart akit Tápocsonyi Tamásnak hívtak. Németországból kellett festőt hoztatnia, mert Magyarországon egyetlenleg festő sem akadt. A névtelenség homáya csak a 18-ik század vége felé kezd oszladni. De mely neveket találunk a magyar kultúra művelői közt? A löcséi nagy harang készítője Hledik Ferenc, a kassai híres ágyúöntő a XVIII-ik században Süders s zsebeni híres ércöntő Farner Mátvás. Erdélyben az első papírmanom felalintó Fuobs és Benker. Magyarországon Teplicson állítja fel egy orvos, Spillenbergy Samu. A könyvnyomatás megapítói Gugessell Dávid és Klösz Jakab. A rézmeiszes legén kimagasló Kremienitz János, az építészet terén Wiener Mór, az orgonakészítés terén Kómezz Kristóf. A bányászati terén kitűnik Henkel Lázár, Piber (ki után a Piber-akna ma is ismeretes) és Richter. A XVIII-ik században a festőnők természetesére a lökést Pfeiffer késmárki orvos adja meg. Az első kartongyárakat emelik Sárváron (Nyitra) Sottrirgeny Ferenc. Sorban megemlékezik ezután a haladás utódörögöl, megannyi idegen hangzású nev viselőjéről. Az első iparműkiállítás Kossuth Lajos kezdeszé 1842-ben rendezték Pesten. S akik ezen arany-, ezüst-, bronzérmét és dícsérő oklevelet nyertek csaknem mind idegen hangzású nevek. De ugyanezeket az elemeket látjuk működni a nemzeti mozgalmak terén is. Azok közt akik 1842-ben a Matyás király lovasszeriárát adakozták. Nem kevesebb, mint három Wekerlét találunk. De nemcsak a kultúra az ipar, a kereskedelem terén látjuk dolgozni a magyar nemzetet az idegen származású demokratikus elemeket, hanem látjuk őket vérezni a csatátereken és a vérpadokon is. Kik szenvedtek Eperiesen Karaffa vérpadán? Zimmermann Zsigmond, Fischecker György, Schönleben György, Hanscher Gáspár, Feldmeyer Simon, Fajgel Péter, Guth Zsigmond, Róth János. Végül rámutat Budapestre, összehasonlítva a mai Budapestet a hatvan év előttivel, amikor Széchenyi István leírta. Kiknek köszönhető, hogy Budapest világváros lett? Előszörban a demokratikus elemek munkájának. Párhuzamot von Budapest és a régi Róma között, megállapítja, hogy míg Róma abban az irányban vált nem-etienne, amelyben növekedett, Budapest abban az irányban magyarosodott, amelyben fejlődött és terjedt. S mit bizonyít ez? A megbízhatatlansági elmélet igazolását? Nem, hanem éppen az ellenkezőt s tehát Magyarországon, ahol a demokratikus elemek egy ezredében azt annyit tettek a magyar nemzet iennéléséért, — a demokrácia nem állhat ellentétben a magyar faj érdekeivel. Hanem ellenkezőleg, csak ez biztosítja a nemzeti egységben a magyar fajnak szupremáciáját. Mert minden tának szupremáciája attól függ, hogy mily magaslatra tud felemelkedni az intelligencia, az emberi jogok az egész emberiséget illető haadást eszméknek régióiban s mily összhangot tud teremteni ezek közt és a saját nemzeti egyénisége közt intézményeiben. Ezért remélhető bizon, hogy akármilyen ellentétbe jutott is a család büszkeség gondolata a nemzeti egyesség szűkeletivel: ez az utóbbi jog iőtükereknél ismét. És egyesült erővel fogjuk a demokrácia továbbépítését ott folytatni, ahol az 1848 után kettészakadt.

A zajos éjfélnel fogadott felolvasás után társasvacsora volt.

Agoston József országgyűlési képviselő, a kör elnöke meg szavakban üdvözölte Ábrányi Kornélt, a

szabadlevél demokraták körében, melynek nevében köszöntőt fejtette ki évezetes előadásáért. Ábrányi Kornél leendőletes szavakban eszteli a demokrácia hívatását, amely az igazi egyenlőséget és szabadságot teremtetteme. Grófi Széchenyi Istvánnak, a legnagyobb magyarnak is az volt a hibája, hogy nem akart meghódolni a demokratizmus elveinek és csak azért helyezkedett előntébe Kossuth Lajosnál. A magyar nép azonban Kossuth Lajos demokráta vezérlését fogadja el, bebizonyítván ezzel azt hogy Magyarország csak a demokratizmus érvényesülésével boldogulhat igazán. Meg kell szünnie ama állapotnak, hogy Magyarország politikájának intézésében egy-egy iouri kasieív nagyobb betolvást gyakoroljon, mint akár a lóváros egész polgársága. A polgárság önterzetének fejlesztésére a demokráta szolidaritására és egymás iránti szeretetére ürti poharát.

Dr. Rosenberg Gyula lelkes szavakban ünnepli Ábrányi Kornélt. Ábrányi Kornél szelemes válasza után, melyben Kaffka László miniszteri tanácsost dicsóití, mint a hamisulian demokratizmus képviselőjét, Kaffka László humoros előkötömben éteit Agoston Józsefet, a kör egyik elnökét. Saccellary M. háty a demokrácia felvirágzására és sikerére ürti poharát. Még egyszer szólalt Ábrányi, a szabadság, egyenlőség és testvériség jelszavát dicsóití és különösen a testvériséget és éteit a Saccellary testvéreket akik a testvéri kötelek dacára egy elvért és egy táborban küzdenek.

A banket, amelyen igazi demokratikus vidám hangulat uralkodott, a késő éjjeli órákig tartott.

— **A külügyminisztérium tisztviselői.** A tisztviselők fizetésrendezésével kapcsolatban tisztviselői körököl az alábbi figyelemreméltó felszólalást kaptuk, amely megérdemli hogy már a javaslat bizottsági tárgyalása során foglalkozzunk a törvény előkészítésével.

Fellette nehéz oly fizetésrendezési törvényjavaslatot készíteni, mely minden méltányos igényvel kiteljesítő módon számot vetne; de jelenetion csak általában véve is kielégítő törvényjavaslatot szerkeszteni, ha a fizetésrendezés keretében a szolgálati pragmatika alapelvei közül az előléptetés és kinevezés módosulni halározottan, minden kételyt kizáróan nincsenek szabályozva. A törvényjavaslat az előléptetés kérdését mest'ri módon rendezti, ámde nem egy a kinevezés méltánját. Szó sincs róla, hogy az előléptetés időhatárok és az illető fizetési osztály létszámának a fokozat szerinti beosztásához sok s öt f'er; de feltétlenül helyes az az alapelv, amely lehetetlenné teszi azon mai állapotot hogy az egyes fizetési osztályok keretén belül eszközölt csoportosítási módszerrel, amely sok esetben sem a szakmára, sem a raugra nincs figyelemmel, egyik tisztviselő minden 2-ik, 3-ik évben előlép, a másik pedig 10-15 évig is megmaradhat ug azonos fizetési fokozatban, ugy hogy mire a magasabb fizetési fokozat eléri addig a nagyobb létszámban dolgozó, de nem többet érő munkát teljesítő szakmabeli társa 2-3 fizetési osztállyal is megelőzi.

A magasabb fizetési osztályba való előléptetés kérdését a javaslat meg nem oldja. Ide vonatkozólag továbbra is érvényben marad az az alapelv, hogy a kinevezésnél nem kizárólag a szolgálati idősbég hanem emellett a szakértelettség, érdemesség és alkalmazhatóság a döntő. Hiszen ez igen szépen hangzik csakugyan a státuskérdés szabályozása nékál sok szolgálati ágánál ves szó marad. Nagy sánusnál, ahol a munkamegosztás érve a legzsebébb mértékben érvényesül s a kezelesi, számvédezési, pénzürti, togalmazói stb. szakok részére egy sereg tisztviselő áll rendelkezésre mint a különböző szolgálati osztályok elöljárói és különböző fizetési osztályait bíró állomások várományosai, ez ev kitűnően beválik mert a tisztviselő a szakmabeli ranglétrán fokozatosan halad előre s anélkül, hogy a munkában megérőltetésé magát, jó visélet mellett előkéő rangosztályba is fejt. Amde a kis státusnál, ahol a szakot egy vagy két ember képviseli s akinek a dolog természeténél fogva már ezért is sokkal erősebb és többoldalú munkát kell teljesítenie, ez nem így van. Kinevezési egy fizetési osztályba s ott maradhat örök éleien át. Ha nincs megegyedve, azt választják, hogy hiszen le is lehet közzönni. Az ilyen állapotra csakugyan ráülk a kormányjavaslat következő passzusa: „Hogy ez az állapot az illető tisztviselő gondozására bizott érdekek ellátásánál is hatását érezteti, alig vonható kétségbe.”

E bajok feltétlenül orvosandók, mert hiszen fontos közzolgálatot teljesíthető tisztviselők azért, mivel nem az egyik hivatalszobában, hanem a másikkban teljesítik nehéz hivatalukat. meszőesben nem részeshetnek. Orvosandó pedig a törvényjavaslatban, mert hiszen ugy a szolgálati cím és jelleg mint a magasabb fizetési osztályba való igény a tisztviselő-javadalom kritériumába tartozik, amelyről a törvényjavaslat intézkedik. Ismételjük, hogy a kis létszám az illető tisztviselőnek csak előnyöse tudható be nem pedig hátrányára, nemkülönben azon körülmény is, hogy alacsonyabb fizetési osztályban oly szolgálatot teljesít, amelyért magasabb fizetési osztályt és magasabb szolgálati címet és jellegét is megérdemel.

A modern publicisztika azon princípiumának, hogy az ujkori állami és társadalmi szervezetben egyforma feltételek vannak megállapítva mindenkére néve az érvényesítésre az örök szabad kitetésére, a baladras és hogy jogi korlát, egyáltalában nincs annak, hogy erejét, képességét, akaratát, mindenki tehetsége szerint érvényesíthesse: e téren is érvényesünie kell; különben a laissez faire elvből lovó magyarábogyóság, mint hogy intézmény okoknál fogva, vagyis a létszám csekélyisége folytán nem egyenlő feltételek vannak az ugynevezett „szabad versenyben”; a kis létszám mellett működő tisztviselő szakutóba kerül, melybe csak belelé vezet ut, de kitélé nem, mert a homo novus, ha más szolgálati ágba vágyakozik, visszautasítják oda, ahol legjobb idejét és erejét — reá néve céltalanul — felemészítette.

— **A Fehérvári-ut harangja.** A Fehérvári-uton van egy kosma, aminek az ajtaja fölött harang volt a cégér. Volt. És pedig nevezetes harang. Ugy hívták, hogy a szabadság harangja, s tréfás versikék vannak belevesve az oldalába. A kimenőről, a kapukulcsról s efféle vidékiei elmésségek. Különbön szép, komoly harang volt. Ha megkondgatták, olyan hangot adott, mint valami nagyobbbajtja csengő a kálváriákon, kápolnáknál tornyában. S a harang ajtajban gyönyörűen virágozott a kosma. Olyan gyönyörűen, mint azok az orrok, amelyeknek szomjas gazdái sürün öntögették a torkukat a kosma borával. Ma azonban már csak a kosma van meg a Fehérvári-uton. A harang eltűnt. Lelopta az ajtó felől valami lelketlen gazember. Nagy fáradsággal, sok rizikóval, ami ellenében nem is valami nagy érték a harang, amit össze kell önteni ahhoz, hogy értékesíthető legyen. Ugy látszik, hogy inkább tréfa ez a tolvajság — s ilyenformán valószínű, hogy nemcsak a visszakerül a gazdájához a harang.

— **A zentai hid építése.** Több mint egy esztendeje már hogy a zentai Te ahid összmolt s azóta Szegedől Titelig nincs hid a Tiszán át. Súlyos katasztrófa érte a hidbeomlással a bács megyei és torontái részeket, de különösen Zenta városnak iparát és kereskedelmét. A lakosság mindent elkövetett, hogy a régi, rozottat ahid helyén mielőbb új vashid épüljön. A kereskedők és iparosok népgyűlést is tartottak, amely nagy küldöttséget menesztett a miniszterelnökhöz s a pénzügyi és kereskedelmi miniszterekhez. A küldöttségnek Latinovits Pál bács megyei főispán volt a vezetője és Jekes szabolcs s a miniszterek valamennyien sürgősnek és nagyfontosságúnak jeleztek a hid kiépítését és állami segínyt helyeztek kiliájába. Azóta a hid tervei elkészültek s a pénzügyminiszter a kereskedelmi miniszterrel egyetértőleg megállapította az állami hozzájárulás módozatait. E szerint az új vashid összes költségei 1,600,000 koronára rugnak, amelyet a város által ötven évre felveendő kölcsön útján fedeznek oly módon, hogy a vámjövedelmen felül részét az évi annuitásoknak az állam adja segélyképpen a hid építéséhez. Így tehát az egész építkezés semmiféle terhet sem ró a városra. A kereskedelmi minisztérium képviselőben Szántó Albert műszaki tanácsos már leutazott Zentára az előmunkálatok megkezdése végett s a tényleges építkezést ez év őszén meg is kezdi. A minisztérium számtátsai szerint az új vashid 1906. szeptember elsején átadható lesz a forgalomnak s ezzel egy sratigialag és gazdasági szempontból is egyaránt fontos Tiszahid köti majd össze a dusan termő bácskai és bánati partvidéket.

— **A báró Vay-család vizsálykódása.** A következő nyilatkozat közlésére kérték fel lapunkat:

Öcsém, báró Vay Dénes ur nyilatkozatot tesz közzé, melyben a felelősséget elhárítani igyekszik magáról és övéiről szerencsétlen Aloizia leányomnak a halála történt megalakulását.

Szívesen meghallgatom védekezését és vizsgálom fog szolgálni, ha a beadott felelettelések folytán nem fognak ama cselekmények kaptannai, amelyek őt vagy övét az emberi igazságszolgáltatás megienvitésének teszik ki, — mert hisz ő is vérem; azonban az erkölcsi felelősség amlt feloldást ő sem bíró, sem emberölő kapni sohasem fog.

Alacsony színvonalon polémiába nem bocsátkozom, de az igazság kedvéért kijelentem, hogy Dénes öcsém nyilatkozata a valóságnak meg nem felel.

Az összes hírapok szerkesztőinek tudniok és tanuskodniok kell mellettem, hogy én hírlapi bajsát nem indítottam és hogy a közlemények, amelyek megjelenek általam sem sugalmazva, sem írva nem lettek.

Az újságírók a titokzalos esetet — nézetem szerint — mint a nyilvánosság óri, teljes részrehajlással közölték.

Ez engem is feszélyezett, de hajsát abban nem látam.

Csüdálatos dolgnak tartom azonban báró Vay Dénes nyilatkozatában ama határozott állítást, hogy az elővizsgálat már eddig is felelterítte, hogy az idevágó összes vádak airtalanok”. Hiszen, ha jól tudom a vizsgálat még csak kezdő stádiumában van, erről tehát ilyesmit állítani korai és a passzított verszerő inkább óhajtsátek tekintendő.

A Pázmány Dénes ur személyére vonatkozó állítások szintén nem felelnek meg a valóságnak. Pázmány ur nem az én megbízásomból kereset fel Dénes öcsémét, mert ő nálam is járt és mint ifjúkori barátunk arra igyekezett minket bírni, hogy a szerencsétlenség nagy hatása alatt engesztelődjünk és békésen érjük meg egymást.

Vay Dénes öcsém amaz insinuaióival szemben, hogy szerencsétlen leányom közrésztvételt kélt sorsából anyagi hasznot akarom húzni, a sajtóbíróbság kompetens ióruma előtt fogok elégtételt keresni. Most csak annyit jegyzek meg, hogy ez rágalom, amelylyel palástolni akarja abbéli bűnét, hogy nyolo estendő óta boldogtalan kiskorú leányom vagyonának nagy részét magának szerezte meg és amit látszik mitűnt a fia javára készített végrendelet formájánál fogva semmis, az apa kizsírításával felelőségét akarja annak örökségébe beültetni.

Budapest, 1903. március 12.

Báró Vay Aladár.

Tüdővész-oltás. Bécsből táviratozzák: A belgyógyászati társulat mai ülésén *Behring* tanár tükös tanácsos *Marburgból* közölte, hogy a tuberkulózis ellen való beoltásra vonatkozó kísérletei arra az eredményre vezettek, hogy fiatal szarvasmarha a tuberkulózis ellen véglegesen védhető és ezért ugyanazt az eredményt helyezheti kiültetésbe az emberre nézve is, ha életének első éveiben oltják. *Nahnel* tanár indítványára *Behringet* a társulat tiszteletbeli tagjává választották.

A brüsszeli kaszárnyában. A brüsszeli kaszárnyában két rekrua valami csekélység miatt összekapott. Megagyabugyálták egymást egy kicsit, úgy hogy a többi katona választotta őket szét. De nagyobb baj nem lett volna a dologból, ha a százados meg nem tudja a dolgot. A százados aztán nem rótt ki a veredők fiúkra szabártságot, hanem — párbajt javasolt velük. Derékig levelezte őket, turkóbotokat adott nekik. Altisztek voltak a tanuk. Az ellenlékek aztán újra helybenhagyták egymást, de ezúttal olyan alaposan, hogy csurgott róluk a vér. Így intézik el a brüsszeli kaszárnyában a legénység lovagias ügyeit.

Győr város új főjegyzője. *Győr*ből táviratozzák, hogy a *Kiss Ferenc* halálával megüresedett főjegyzői állásra a város közigyelése egyhangulag *Vennsz Jenő* tanácsost, tanácsosát dr. *Trauer Ferenc* alkalmatnyit választotta meg.

Betiltott gyűlés. A Kassai szocialisták az unjonajavaslat ellen e hó 15-ére tiltakozó gyűlést hirdettek. *Mihálti Béla* rendőrkapitány az esetleges zavargások megakadályozása végett a gyűlést megtartását betiltotta. A szocialisták a városi tanácshoz felhívték, mely a főkapitányi intézkedést helybenhagyta.

Az Uránia konkurrensa. A belügyminiszter 1901. évben figyelemmel a hatóságokat arra, hogy egyesek a közönség felvezetésével bentazzák az országot mint az Uránia-színház vezérigazgatói és előadásokat tartanak. Csongrádon tegnap hirdették előadást egy ilyen vezérigazgató: *Taufner Farkas*, akit a város főszolgabírája az előadástól eltiltotta.

Harc az alkohol ellen. Amint erről megemlékeztünk annak idején, nemrég megalakult nálunk a nemzetközi Independent Order of Good Templars alkoholellenes szövetségnek egyetemi osztálya, amely az alkoholizmus ellen harcol. Célja elérésére közérdekű felolvasásokat, előadásokat rendez az egyesület. Ilyen felolvasást tart saját helyiségében (IX., Ferenc-körút 40.) holnap, pénteken este nyolc órakor az egyetemi hallgatók osztálya is. A felolvasás tárgya: A nők szerepe az alkoholizmus ellen való küzdelemben. Vendégeket szívesen látnak.

Jótékonyok türgyorsorsjátékát. A pénzügyminiszter a szatmári gör. kath. magyaroknak, abból a célból, hogy a jelenlegi kis tempomuk helyett a hívők nagy számához mérten egy új templomot építhessenek, tárgysorsjáték rendezésére engedélyt adott. Amde a jelenlegi rossz gazdasági viszonyok miatt a huzást már két ízben elhalaszták, de most ez év június 9-én minden körülmények között megtartják. Ugyanazért a szatmári gör. kath. magyar hívek a magyar haza polgáraitól fordulnak eső szavukkal, kérve a nagyközönséget, hogy a szent célt a tárgysorsjáték ügyét pártfogolni kezveskedjék, annyival is inkább, mert a szatmári gör. kath. hívek úgy a múltban, mint a jelenben politikai missziót teljesítettek a különböző nemzetiségűek között, valóságos védőbástya gyanánt állanak, mint a községek. Nagyon szegények és így önérejükkel képtelenek templomot és rozoga parochiákat helyett újat építeni, ha a társadalom nem segít rajtuk. Mi hiszünk és reméljük, hogy a nagyközönség segíteni fog a hazafias hűközségen és a kibocsátott sorsjegyekből, melyek egy koronáért kaphatók a szatmári kezesleghi iródban (gör. kath. plébánia) és *Budapestben Garay Anthonia* virágüzletében (Kerepesi-ut 9 b. szám Otthon kávéház mellett) vásárol. Megjegyezzük, hogy a lönyeremény tízezer korona értékű ékszer és a melléknyeremények mind értékes drágaságok.

Elkobzott újság. *Prágából* jelentik, hogy a *Narodni Liszt* mai számát elkobozták, mert rendkívül heves támadást intézett a cseh takarékpénztár ellen.

Házasság. *Soltész Sándor*, az Országos Gazdasági Munkáspártár elnöke eljegyezte *Sebesi Anna* kisasszonyt *Budapestben*.

Megbűntetett plébános. *Bozomból* jelentik, hogy a városi tanács *Trenkwalder* plébánost száz korona pénzbírságra ítélte, mert a pápa jubileumának ünnepein engedelm nélkül meghuzatta a harangokat.

Haza a Rivieráról. Az az előkelő társaság, mely február 17-én kelt *Budapest*ről utra a Főlközeli tenger napsgaras partvidékére s *Verence Milano*-Genován át *S. Remo*, *Mentone*, *Monte-Carlo*, *Nizza*, *Cannes* városokat látogatta meg, napbarmitott *arocal*. *Monte-Carloban* egy kissé megköppasztva, de vig hangulatban s tele szép emlékekkel tér vissza a fővárosba, hogy innét a szélörzsa minden irányában a családi tűzhelyhez térjen. Bár *Inczedy* *Adam* és *Sámu*el erdélyi nagybirtokosok családjakkal (8), *Wessz* *Sándor* nagybirtokos *Aranyos-Győr*esről, *Merza* *Lajos* kir. tanácsos az *EMKE* főpénztárnoka nével és *Gadi* *Anna* kisasszonyainál, *Erdély* egy ünnepelt szépsége, özv. *Bodor* *Zsigmond*é *A-Méhes*ről, *Höhl*-*dampf* *Gerő* nagykereskedő, *Rucska* *János* és neje, *Kerek* *Ferenc*, *Besvár* *Lajos* *Hercegy* *Ede* főbirtokosok, szóval az egész magyar társaság visszatért a *Riviera* tündérkertjéből s meghatóttan bucsuzott el a szép utazás minden tagja *Popper* *A.* *János* igazgatótól, ki fáradságot és költiséget nem kímélve, mindent megtett az utazásban résztvevő előkelőségek kényelmé-

nek biztosítására. Az idő három héten át szép volt egyetlen egy borus vagy esős nap nem zavarta a jó hangulatot, sőt maga az *Adriai* tenger is úgy menet, mint jövet sima volt, mint a tükör s a magyarok büszkén, de keletiesen is gondolnak vissza tengeri utazásukra.

Tréfából halál. *Stifler* *Károly* 15 éves szabafestőinas és *Benedik* *István* szintén 15 éves napazamos flu ma délután az *Ujvársátréten* időztek. *Benedik* zsebcsérel evett s evés közben *Stifler* egyre tréálkozott vele. A tréának aztán szomorú vége lett. *Benedik* ugyanis — szintén tréfából — *Stifler* felé szurt a késsével s véletlenül egy szíven találta a füt, hogy az rögtön meghalt. *Benedik* annyira megijedt, amikor *Stifler* összerogyt látta, hogy elszaladt s azóta nem tudták előkeríteni. *Stifler* holttestét bevitték a törvényeszéki orvosnani intézetbe.

Ruhaköltállítás. *K-né Margitay* *Mária* a szabászi és varró-tanítónéknak növendékei által készített ruhákából kiállítást rendez a *Vas-utca* 4-ik szám alatt lévő helyiségében. A kiállítást a közönség március 15., 16. és 17-én délelőtt 10-től délután 5 óráig tekintheti meg.

Öngyilkos leányok. *Fiuméből* írják: *Murvar* *Hermína* *Spatatból* anyjával a napokban *Fiumébe* költözött, hogy itt lakó volégényével mielőbb házasságra lépjen. A volégény szülei azonban a házasságot megakadályozták. A leány öngyilkosságra szánta magát és erre még rábeszélte *Uimár* *Paula* itteni varróleány barátinóját, aki a szabónéknak napok óta tartó sztrájkja miatt nyomorgott. A leányok széngázmergésében állapodtak meg és tervüket végre is hajtották. A leányokat ma délelőtt halva találták. Temetésük holnap lesz.

Közműves-strájk. *Zágrádból* táviratozza tudósítónk, hogy az ottani közművesek és építőmunkások kimondották a sztrájkot. A szekerész-kaszárnya építése szünetel.

(x) *Fratelli* *Dalsinger* ajánlja kávé-, különlegességeit. *Budapest*, királyi bérpalota, *Fiume* és *Trieszt*.

A király itthon.

Budapest, március 12.

A király ma reggel hét órakor osendes másét hallgatott, amely után visszavonult termeibe s álaműgyek elintézésével foglalkozott. Délelőtt tíz órakor kezdődött az általános kihallgatás, amelyen megjelentek:

Metianu *János* metropolita és *Popea* *Miklós* püspök, *Wekerle* *Sándor*, gróf *Oseonics* *Endre* és *Percele* *Dezso* valóságos besó titkos tanácsosok *Csechovics* *Szilárd* görög-katholikus püspök s *Podolinski* *Miron* preláta, dr. *Petromevics*, a szerb kabinetroda főnöke, *Ányó* *Antal* kuriai tanácselnök, gróf *Maidán* *József*, *Tabdy* *József*, gróf *Zselenszki* *Róbert*, gróf *Bissingen* *Nándor* és *Klónviszky* *László* kamarások, *Emich* *Gusztáv* udvari tanácsos *Manasy* *György* országgyűlési képviselő, dr. *Böke* *Gyula* egyetemi tanár, *Baross* *Géza*, *Ehrenhöfer* *Aladár* és *Fuhrmann* *Ferenc*. *Alt* *Sámu*el és *Fadallha* *el* *Hadad* *Mihály* eredekek. *Jung*-*virth* *Lajos*, *Prévost* *Ferdinánd* és *Szilassy* *Odön* alezredek, *Petz* *Adolf* főhadnagy, *Zehetbauer* *Ottó* címzetes prépost. *Csechitzky* *József*, *Benkó* *József* és *Giessevics* *Sándor* címzetes apátok, *Polgár* *Ferenc* és *Kuzmics* *József* címzetes kanonokok, dr. *Fadrusz* *János* szabórsz. *Kleiner* *Alajos* jogakadémiai igazgató, *Szuppán* *Vilmos* kereskedelmi akadémiai igazgató, *Borbély* *Sándor* süketnémaintézetű igazgató, *Serbán* *János* tejjgazdasági országos főigazgató, *Schmidt* *Róbert*, az Osztrák-Magyar Bank főigazgatója, *Ványel* *Ferenc* és *Zobel* *Lajos* pénzügyi főtanácsosok, *Szomjas* *Lajos* miniszteri titkár, *Belatny* *Arthur* gyáros, *Kollarics* *János* kereskedő és *Kösch* *Árpád* nyomatdaluadonos (Eperjes), dr. *Tomcsányi* *Vilmos* egyetemes önkéntes.

A mai általános kihallgatás során a szegedi jótékony növegysület küldöttsége is tiszteltet a királynál, hogy a szegedi kisdéldő és jótékony növegylet épülő mórái ovodája és gyermekmenhelye részére; az állami sorsjáték jövedelméből 10.000 koronát kérjen. A küldöttséget dr. *László* *György* országgyűlési képviselő vezette s tagjai voltak *Polgár* *László* *László* *el* *el*, *Kemény* *Nándorné* *el* *el*, *Szemlőny* *Nándor* *titkár*, *Agner* *Nándorné*, *Heeger* *Gyuláné*, *Mesko* *Antalné*, *Róhr* *Jakabné*, *Szelekcs* *Lajosné*, *Szemlőny* *Nándorné* és *Vésztes* *Lajosné* választmányi tagok. A hölgyek mindannyian fekete selyemben voltak, köcsagtoilas fekete kalappal, az urak pedig dizzmagyarban. A kihallgatási teremben a hölgyek csoportja állandó figyelem tárgya volt. A küldöttség szómona dr. *László* *György* országgyűlési képviselő volt, aki a király atyai jószívére hivatkozva kérte a nép gyermekei javára szolgáló intézmény támogatását.

A király rendkívül kegyesen fogadta a küldöttséget s kiemelve, hogy Szeged város iránt mindig különös érdeklődéssel viselkedik. Örömet fejezte ki az iránt, hogy ilyen szépségű küldöttség kereste fel Szegedről. A hasznos gyermekvédelmi intézmény érdekében szívesen tesz meg mindent, ösmeri a növegylet működését, hiszen 1833-ban egyik óvodáját meg is látogatta Szegeden. Örömet fejezte ki végül, hogy a nők oly meleg szeretettel működnek a gyermekvédelem ügyében.

Ezután rövid oerolót tartva bemutatatta magának a küldöttség tagjait, többeket tintetve ki megszólításával. *László* *György* országgyűlési képviselőtől azt kérdezte, fenn áll-e már a mórái ovoda és sok gyermek van-e abban a városrészben? *László* képviselő igenlőleg válaszolt, mire a király megjegyezte, hogy a nép gyermekeinek javára szolgáló intézmény kedves kötelességé támogatni. Ezután *Polgár* *László* *el* *el* előlköb fordult kérdező, hány éve áll már az egyesület élén.

— Huzat év óta, felség. Három év óta mint ölnök.

— Nagyon szép, sok munkája lehet.

— Sok van felség, de örömmel teljesítem.

Kemény *Nándorné* alelnöktől azt kérdezte a király, hány év óta működik az egyesület?

— Harmincöt év óta felség.

— Szép idő emberbaráti jótékonyosság szolgálataiban, — jegyezte meg ő felség.

Szemlőny *Nándor* titkártól megkérdezte, hány éve működik az egyesületnél.

— Tíz év óta felség.

— Nagyon szép öntől — válaszolta a király — hogy a gyermekvédelem ügyével foglalkozik. Erdemes vele foglalkozni.

Ezzel kegyesen elbocsátotta a küldöttséget. Kérvényüket pártólólág intézte el, nagy kézzegyelé látva el azt. A küldöttség a királyi váról a képviselőházba ment, hol *Lukács* *László* pénzügyminiszternél és *Wlassics* *Gyula* közoktatásügyi miniszternél tiszteltet. Mind a két miniszter igen barátságosan fogadta a szegedi urasszonyokat és megígérték támogatásukat.

A királyi várpalotában ma délután udvari ebéd volt, amelyen ő felségén kívül résztvettek: *Császka* *György* érsek, gróf *Khuen-Hédervary* *Károly* horvát bán, *Fabiny* *Theofil*, *Matkovich* *Sándor*, gróf *Teliki* *Géza*, báró *Kemény* *Kálmán* főrendiházi alelnök, *Hieronymi* *Károly*, gróf *Andrássy* *Tivadár*, *Tallian* *Béla* képviselőházi alelnök, *Ludvig* *Gyula*, a m. kir. államvasutak elsőigazgatója, *Latkóczy* *Imre* a közgazgatási bíróság másodelnöke, *Krajcsovic* *Ottó* ösztályfőnök, *Werner* *Gyula*, gróf *Tizza* *István*, *Szentiványi* *Árpád*, *Bekics* *Gusztáv*, *Hadossy* *Imre*, *Neményi* *Ambrus*, *Bodó* *Albert*, *Justh* *Gyula* és gróf *Zichy* *János* országgyűlési képviselők. *Ziechtenstein* *Rudolf* herceg első fődvarmester, gróf *Paar* lovassági tábornok és *Boltfás* tábornokszernagy főhadsegédek, gróf *Apponyi* *Lajos* magyarországi udvarnagy, aradvári *König* *Károly* osztályfőnök, dr. *Kerz* *udvari orvos*, *Höfner* *lovag* korvettkapitány, báró *Apor* *Ernagy* és *Gosani* *márki* *Ernagy* szárnysegédek, *Margits* *és* *Borotha* *századosok*, *Dittrich* *százados*, *Borsaczky* *Ernagy*, báró *Bánffy* *testőrhadnagy* és az őrcpanzenok.

A mai udvari ebédén a király feltűnő fesztelenséggel társalgott néhány politikussal a katonai javaslatok vitájáról és az ezzel kapcsolatos kérdésekről. Különösen nagy feltűnést okozott a felségnek *Szentiványi* *Árpád* *és* *Justh* *Gyulával* folytatott beszélgetése, amelyet a körülöttük állók közül sokan hallottak. *Szentiványi* *Árpád* *el* *el* így szólította meg a királyt:

— Vajon sokáig tart még az obstrukció a katonai javaslatok ellen?

— Bizony még sokáig eltarthat, felséges uram! — válaszolt *Szentiványi*.

— Mégis lehetséges volna-e valamiképpen engedékenységre bírn az ellenzékot?

— Lehetséges volna talán bizonyos engedményekkel.

— És mik volnának azok? — kérdezte tovább a felség.

— Először is, ha vagy négyezer magyar tisztet hamarosan magyar ezredekhez helyeznénk át.

A király erre *Szentiványi* szavába vágott:

— Erre nézve az intézkedés már folyamatban van.

Szentiványi folytatva:

— Azután jó hatással volna bizonyára az új katonai bünyvadi eljárás betervezése.

— Erre nézve parancsot adtam — szólt a király — hogy a javaslatot, amennyire lehet, minden haladék nélkül terjesztsek a törvényhozások elé.

Szentiványi harmadikkal meg a zászló-kérdést emítette, de erre a király nem szólt semmit.

Justh *Gyulához* is azzal a kérdéssel fordult a király, hogy meddig tart még az obstrukció, amire *Justh* ezt felelte:

— Nem obstrukció az, felség, hanem a javaslatoknak alapos megvitatása, amelyből remélhetőleg haszna lesz az országnak is és a trónnak is.

— Adja Isten, hogy így legyen! — szólt a király.

Majd mikor az ellenzék részéről követelt reformokra fordult a beszélgetés sora, ezeket mondta *Justh* *Gyula*:

— A magyar szolgálati és vezényleti nyelvből

nincs miért félni, felséges uram, mert ebben nincsen semmi veszedelem a hadsereg névze. És akik attól félnek, hogy a csehok hasonló követhetnének majd a maguk számára, azok elfelejtik, hogy Csehországnak nincs önálló állami-sága, úgy, mint nekünk.

A király felelet nélkül hagyta a független-ségi honatyanak ezt a megjegyzését.

Magyar utazók Olaszországban.

— Berzeviczy Albert felolvasása. —

Budapest, március 12.

A Magyar Földrajzi Társaság ma este hat órakor felolvasó-ülést tartott nagyszámú és előkelő hallgatóság jelenlétében. Az érdeklődés főképp dr. Berzeviczy felolvasásának szült, aki egy nagyértelmű tanulmányát adta elő: *Magyar utazók Olaszországban a múlt század első felében* cím alatt.

A felolvasó kifejtette, hogy Olaszország a 19-ik század folyamán lett szellemi értelemben a művelt világ közjává. Ennek a szellemi birtokbavételnek eszközei az irodalom, a sokszorosító művészetek és az utazások voltak. Mindegyik összeköttetésben állott azokkal a szellemi áramlatokkal, melyek a múlt század első felében váltakozva jutottak uralomra és egyaránt sokat merítettek olaszországi forrásokból. A klasszicizmus álmainak hona a század elején Olaszország volt, de később a romantizmus is megtalálta az olasz földön azt, ami őt érdekelte és vonzotta. Winckelmann, Goethe, Byron, Mme. de Staël művei járultak hozzá leginkább az Olaszország felé vágyó-dás fölkészítéséhez és ébrentartásához.

1815-ig a napoleoni háborúk miatt az európai utazók majdnem egészen ki voltak zárva az Apeninai félszigetről. 1815-ben a bécsi kongresszus oly helyzetet teremtett Olaszországban, mely azt sokszoros viszonyba hozta Ausztriával és általa Magyarországgal is. Felső-Olaszország egészen osztrák uralom alatt állott. Toszkána és több kisebb hercegség fejedelméi a Habsburg-ház tagjai voltak; a nápoly-szicíliai király Ferenc császár és király sógora volt. A múlt század első felében a legtöbb katonaviselt magyar ember is fiatalágából bizonyos időt olasz földön töltött; osztrák-magyar csapatok Nápolyt is éveken át megszállva tartották. Ausztria befolyása nagy volt, bár gyűlöletes Olaszországban, ellenben a magyar katonák rendszeren rokonszenvenek örvendtek. Ezek a viszonyok világosan visszatükröződnek a magyarok akkori olaszországi utazásain s arra vonatkozó irodalmunkon is.

Az utazás akkor — kivált a század első évtizedeiben — mindenütt bajos és fáradságos volt. Olaszországban az ottani politikai, adminisztratív és közbiztonsági viszonyok még különös nehézségeket és kellemlenségeket is szereztek. Az előadó jellemzi az akkori közlekedési viszonyokat vízen és szárazon, az utlevéltényeszer, a pénzváltás különbözőségeit, a vesztegzár és gyakori vámvizsgálat kellemlenségeit, a rendőri ellenőrzés rendszerbályait és a rablók garázdálkodása elleni védelmet.

Rátéve azon utazások ismeretefőre melyeknek valami irrott nyomát birjuk, szól először Kisfaludy Károlyról, ki a század elején előbb mint katona, azután mint utazó és festő járdukt meg Olaszországban. De ottani időzéséről majdnem semmi közlelőbbi adatunk sincs. Gróf Széchenyi István, mint a szellemi életnek oly sok terén, az olaszországi utazások tekintetében is utóbb a maga korára nézve. Uti naplója ugy saját lelki életére s közeli egyéniségének kialakítására, mint az akkori olaszországi s az utazási viszonyokra nézve rendkívül tanulságos; utjai — beleszámitva ottani katonai szolgálatait is — az 1814—1819. évekre esnek s még egyszer megfordult ott 1826-ben. Felolvasónak egy atyai nagybátyja, Berzeviczy Albert Volstán bejárta 1818—1819-ben majdnem egész Olaszországot; kéziratban levő naplóját Szédeczky Lajos ismertette a földrajzi közleményekben. Ezután ismerteti az előadó Papp József olasz utirajzait a „Hébe” 1821-iki s következő évi utazásaiban; majd rátér azokra a művekre, melyeket a báró Frimont vezénylete alatt 1821-ben Nápolyba küldött osztrák katonai expedíció magyar tagjaitól birunk; agyagfalvi Goró Lajos kapitány terjedelmes és díszes munkát adott ki nemetül a Pompejiben addig történt ásatásokról; báró Lakos János a zredes, későbbi tábornok „Vándor szünőrái” cím alatt írt vonzó olaszországi magyar utirajzokat; mindketten mint szemtanúk élénken írták le a Vezuv 1822-iki nagy kitű-nését. Ebből az időből létezik egy francia uti kalauz Németországban utazók számára melyet gróf Karacsay Fedor (később tábornoki minőségben a perzsa hadsereg szervezője) írt akkor, mikor Palermo-ban Mária Luiza császárnő kíséretében tartózkodott. A harmincas évek elejére esnek Fejérváry Gábor és Pusizky Ferenc olaszországi utazásai, melyekről az akkor 19—20 éves Pusizky „Életem és korom” című éleletrajzában érdekesen számolt be. Trefort Agoston is ugyanily korban tette meg első nagy európai utját, amely Felső-Olaszországra is kinyúlt; utirajzát Olasz-borról csak egyet írt, de ottani benyomásai gyümö-lőszöket a „Műgyűjlesztő” megalakítása érdekében főle kiindult mozgalomban. Az előadó ismertette még Fábrián Dániel, Horváth Károly, Randerler János (későbbi püspök) és Hrabovszky Dávid utirajzait s a negyvenes évek korából különösen kiemelte Paget Jánosné, báró Wesselényi Polyxena (a nagy Wesse-lényi Miklós unokatestvére) két kötetes, érdekes „Olaszországi és svájci utazásait”; valamint gróf Csáky Antalné báró Véssey Anna magyar és német nyelven megjelent olaszthoni uti-naplóját. Császár Ferenc, az ismert író, két kötetes munkája: *Utazás Olaszországban*, gondos tanulmányról tanusokd k és mindenben figyelemmel van a magyar vonatkozásokra.

A század közepén a turista kedélyes hangját a

forradalom zára váltja fel; mikor ez elhallgat, akkor is sürün találkoznak magyarokkal, kik az olasz földet keresik föl; de ezek nem kejtazók, hanem bujdosók és száműzöttek, majd szabadságharosok, kik önkényesen az olasz nemzeti törekvések segítségére sietnek. Ezek a magyar jövevények járultak hozzá legfőképp annak a rokonszenvenek és barátságának a megállapításához, melylyel a magyar ember az olaszokkal ma is találkozik.

A közönség mindvégig feszült figyelemmel, nagy élvezettel hallgatta a jeles esztétikus vonzónan megírt tanulmányát és végül lelkes éljenzéssel és tapsal fej-zette ki elismerését az illusztrált felolvasásnak.

Inger Szolimán.

Párisból jelentik, hogy Inger Szolimán Rás Hoffmá szomáli kikötőben partra szállott s harcba indul az angolok ellen.

Lázus Irhon és Skócia,
Ahl izgatott Britanniá,
És Roberts lord és Kitchener
Az utcára lépni se mer.
És színházban és közteren,
És minden uton-utfelel,
Kórusban kérdezi a nép:
Mi lesz velünk ha összetalp?
Oh Istenem, mit is kíván.
A hős, nagy Inger Szolimán!

Az atlanti, a földközi,
Az éjszaki, a déli,
A hajóraj mind, mindahány,
A mit csak hord az oceán
Ágy, uval, haddal van tele,
Egy ország lélelme vele,
S kérdi száz torpedó, naszád,
Mely száll, röpül a vizen át:
— Oh Istenem, mit is kíván
A hős, nagy Inger Szolimán!

És drótnélkül és kábelén,
Ember nem járta szét helyen,
Ahol toll betűt még nem írt,
Viszik a rémes, szörnyű hirt,
A had robot, fegyver ropog,
Hajrá! kiállt ezer torok
És kérdezi a föld, az ég,
A tenger és a messzeség:
— Oh Istenem, mit is kíván
A hős, nagy Inger Szolimán!

És e kis vers írója is,
Fél, izgatott ahl maga is,
Mert szemtől szembe látta őt
Tegnap és éppen délelőtt,
Kíról a táviról regél,
Hogy nem sokára hadba kél,
A Kossuth-után ment el ép,
Fézet megámulná a nép,
S ki sem kérdezte, mit kíván
A hős, nagy Inger Szolimán.

Pólnyi Géza is abban a nézetben van, hogy a bizottság kiegészítése előtt határozatot hozni nem lehet, de egy irányművet szót kell emlelni s ez az, hogy a szobor ügyének kardinalis hibája van: az, hogy a szobor megalkotását az országgyűlés hozzájárulása nélkül mondták ki. Tudja hogy lehetetlen-ség, hogy valaha Magyarország köztársaságának a szobra álljon Budapesten, úgy, mint Párisban a francia köztársaságé, de hiszi, nincs immár akadály annak, hogy a szabadságharó szobra álljon Budapesten. Hogy pedig igazán meglegyen az erkölcsi súlya a mozgalomnak, föltétlenül kívánatosnak tartja, hogy a bizottságba hívják meg a képviselőház és főrendiház elnökét is. (Heyleslés.) A másik javaslata, hogy a Kossuth-szobor-bizottság egyesüljön a szabadságharó-szobor-bizottsággal.

Az elnöklő polgármester is szívesen csatlakozott ahhoz, hogy a parlament két elnökét meghívják, az utóbbira nézve azonban megjegyezte, hogy a Kossuth-szobor ügyében nincs formaszertől megalkult bizottság; ez azonban nem zárja ki azt, hogy ha az illetékes hatóságok bizonyos megállapodásokra jutnak, az ügyet együttesen tárgyalják. (Heyleslés.)

Ezek után az értekezlet elölgadta a telt javaslatokat s új tagokul beválasztották a következőket: Gróf Andrassy Tivadar, Alpár Ignác, Baracs Marcell, Benczur Gyula, Beniczky Lajos alispán, Bartha Miklós, Benedek Sándor, Beúthy Ákos, Dobrovsky Ágoston, Glück Frigyes, Hausmann Alajos, Heltai Ferenc, Hock János, Kemniczer Ernő, Kasics Péter, Kossuth Ferenc, Lippich K. Elek, Pucher József, Rakosi Viktor, Ráth György, Szalai Mihály, gróf Teloki Sándor, Vészi József, gróf Zichy János, gróf Zichy Jenő, Zipernovszky Károly, Neuschloss Ödön. Ezzel az ülést véget ért.

A legközelebbi ülést a jövő csütörtökre, vagy péntekre hívja össze a polgármester.

(*) A Szent István templom. A lipótvárosi bazilika építésére felügyelő-bizottság ma délután Lung György tanácsnok elnökléte alatt ülést tartott, amelyben előterjesztették a múlt évben elvégzett munkákról szóló kimutatást és a még bátralekos munkák költségvetését.

A műveltség jelentése szerint az elmúlt esztendőben elfogott 673.751 korona, az elért megtakarítás tehát 18.942 korona. Ami pedig a tempium befejezési szükséges összeget illeti, e 1.232.000 koronát tesz ki, a többlet tehát 522.695 korona. Ennyi pótlétre van tehát szükség.

A bizottság mai ülésében ez a többlet élnk eszmecseréje adott alkalmat. Csizler Győző ajánlja a még szükséges összeg megszavazását. Hüttl Tivadar és Pucher József azon a nézetben vannak, hogy a főváros jelenlegi nyomozott pénzügyei nem igják elbírní az újabb áldozatot. Lung György tanácsnok lehetetlennek tartja, hogy most, amikor a templom építése már befejezéshez közeleg, szűkeblűségéből fennakadást szenvedjen. A pénzügyi lebonyolást pedig úgy gondolja megoldhatónak, hogy megkérjék a törvényhatóságot illeszse be a rendes költségvetésbe még két esztendővel tovább azt az összeget, amelyet most évente megszavaz a budgetben a bazilika építésének költségei. A bizottság végül abban állapodott meg, hogy konkrét határozatot nem hoz, hanem a műveltség részéről befejezett költségvetést kiad a egy szűkeblű-körü bizottságnak, amelynek hivatása lesz a többletet, amennyire lehet, némileg megnyírni. Az id. Vastagh György testőrművész által beküldött Szent Imre o-tarképet a bizottság megelémlenek találta s tiszteleldíjat 7000 koronában állapította meg.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Művészest. A VII-ik kerületi, Erzsébetvárosi Kőr ma a Royal nagyertermében művésztést rendezett a kerület napközi otthona javára. A jótékony céira való tekintettel Kéry Klára kisasszony eljött a kerestekedelmi kórházból, édesanyja betegágya mellől, amelyről egy álló hete el nem mozdult, és Lázár Béla nagy tapsal fogadott felolvasása után megnyitotta a hangversenyt. A fogadtatás, amelyben a nagy művésznő részeselet, ismét óriás ovációvá vált. A közönség, amely a termet zsu-folással megtöltötte, helyéről felállva tíz percig tapsolt, amint a pódiumon megjelent. A taps és az éljenzés megújult az első szám után (a *Khinaí mézes-hetek* belpője), ismétlődött egy második operettára és egy francia kacagódal nagy bravurra és az előadó művészet főké telességével történt eléneklése után és viharos erővel zúgott fel, amint a kisasszony szép magyar nóták előadása után a pódiumról távozott. A közönség u-ra meg újra visszahívta, míg végül meghatott hajlongá-sok közt eltűnt, hogy rögtön visszahajjasson a kór-házba, ahol hűségese életlára várta, a beteg édes-anya. A kisasszonyt zongorán Tarnay Alajos kísérete nemes művészi mérséklettel. Beregi Oszkár követke-zett azután. Abrányi Emil egy gyönyörű költeményét szavaltta meleg érzéssel, csengő hangon nagy hatá-sal, sok sürű taps közepette. Ripper Aliz mű-vészi zongorátéknak tapsolt azután a közönség, majd megújult az ünneplő kedve, amikor a mű-sor következő számában Márkus Emilia asszony, a Nemzeti Színház nagynevű művésznője jelent meg a dobogón. Kiss József bájos költeményét a Csókot és Abrányi Emil egy remek poemátját szavaltta és beszéde nyomán a közönség elragadtatással tapsolt, hogy az

FŐVÁROS

(*) A szabadságharó-szobor ügye. Halmos János polgármester ma délutánra érkekezletet hívott össze a szabadságharó-szobor ügyében. A fővárosi bizottsági tagoknál kivül ott voltak: Ágoston József, Csobor Béla, Rakosi Jenő, Szana Tamás. Az elnöklő polgármester röviden vázolta a szabadságharó-szobor dolgában eddig történteket.

A székesfővárosi törvényhatósági közgyűlése 1882-ben elhatározta, hogy a szabadságharó emlékére nagyserű szoborművet öhajjt állítani a fővárosban. A gyűlés azonnal megindult s olyan eredményre, hogy a szoborműre a pályázat is meg lehetett tartani. Ez azonban eredménytelen maradt, amennyiben az első díjat s vele a szobor kivételét senkinek sem adták ki, de három pályaművet 1200—1200 forinttal s hármat 600—600 forinttal jutalmaztak. Idő-közben a bizottság, amelyet a szobormű megalkotása tárgyában a közgyűlés kiküldött, arra a meggyőző-désre jutott, hogy a nagy eszmének megfelelő szobor-műre legalább is 600.000 forint szükséges. Ma arra a ósira, a kamatokkal együtt, 577.576 korona 60 fillér áll rendelkezésre. — Elölgadta még a polgármes-ter, hogy időközben 27 bizottsági tag halálozott el s kéri, hogy ezek helyett másokkal egészítsék ki a bizottságot. Főlvéleti aztán az elnök azt a kérdést (kijelentve, hogy a határozathozatall akkorra tartják lónn, ha majd a bizottság ki lesz egészítve, hogy az új tagok is hozzászólhassanak) vajjon a most rendelkezésre álló összeg elégséges-e vagy sem; aztán el kell dönteni a hely kérdését is. Az előbbire nézve az elnöknek is az a nézete, hogy az 577.000 korona elégséges (Ugy van!), a hely tekintetében pedig min-egy kialakult az a közvélemény, hogy a szobrot az Újépület helyén keletkezett Szabadság-terre kell állítani. (Heyleslés.)

ovóiót újra kezdje, amikor a közönség hívására a pódiumon ismételtlen megjelent. Egy fiatal énekes, Ábrányi W. Margit legtehetségesebb tanítványa, Kis Klára énekel azután Rossini Sevillai borbélyából és Hubay Madárdalát művészi rutinnal és zajos hatásal. Szerény Zoltán kolosszálisan derítő hatású előadása fejezte be a nagyszerű művésztét, amelyet reggelig tartó tánc követett.

Mahler zavarban. A bécsi Operaház zseniális igazgatója nagy zavarban van. György szász király látogatása, amelyet április 15-ére terveznek, sok gondot okoz Mahler Gusztávnak. Hogy az egész világ előtt megmutassák, hogy Lujza hercegnő „drámája” nem ingatta meg a régi barátságot a két fejedelem között, Ferenc József király a szász király látogatása alkalmából az ugynevezett nagy *cerimóniát* rendelte el, amelynek régi törvényei szerint maga a király az összes főurakéval élén fogadja vendégét, akit udvarával egyetemben a Burgban szállásolnak el, disztribúció és *theatre paré* az Operaházban. Es régi törvény az is, hogy nagy disztribúciókon tejedelmi vendégek előtt csupán olyan dalművek (vagy azoknak egyes részei) kerülhetnek színpadra, amelyek kosztümök és díszletek tekintetében teljesen utjonnan vannak kiállítva. Mikor két év előtt Vilmos császár a bécsi Burg vendége volt, *Sába királynőjének* nagy pompával kiállított második és harmadik felvonását mutatták be neki, — az elsővel el se készülhettek. Miután a régi kiállítású dalműnek előadása eleve ki van zárva, nagyon kicsi a választás a királyi vendég elé illő operák között. Mert bármelyikre is gondolhatott, rögtön valami célzást találtak „a házassági elvételére”, amelyre a szász királyt még se szabad emlékeztetni. A bécsi Operaház legutóbbi újdonsága *Csajkovszkij: Pique-Dame* című dalműve volt. remek kiállítású, káprázatos kosztümökkel, amelyek 50.000 koronába kerültek, tele ragyogással és pompával. De hát csak nem lehet a szász vendégeknek Liza konteszt, a dalmű hősnőjét bemutatni, aki mindjárt eljegyzése éjszakáján csalja meg mindenképpen korrekt tejedelmi völégényét valami hadnaggyal? Az orosz operáról tehát szó se lehetett. — *Trisztán és Izolda* pedig — amelyet 120.000 koronára rugó költséggel most állították ki újból — még kevésbé mehet. A házasságtörést talán még megbocsátották volna Izoldának, — ha nem tartana olyan sokáig. Azután Mahler még hallani sem akar arról, hogy Wagner-dalművet, pláne *Trisztán és Izoldát* töredékekben mutassa be, mert az ilyesmi blaszfémia lenne! Nos, éjjel-nappal dolgoznak mostanság a bécsi operaház festő- és szabóműhelyeiben Charpentier párisi bohém-dalművének kiállításán. Elsőrangú előadás lesz, Szajna- és Montmartre-látóképekkel, napfékelével stb. stb. De alig hogy megnevezték Charpentier operájának címét, Mahler felháborodottan fordult el. De azért mosolyognia kellett. Tessék csak elképzelni a következő hirdetést: „Disztribúció a szász király ő felsége tiszteletére. Lujza, Charpentier zenés regénye stb.” Ez aztán egészen helyes lett volna! Minden célzás elkerülve! Es egész Európa kacagott volna... Nem. Lujza aki derék szüleitől megszökik, hogy valami fiatal legénynyel szabadon és bátran egyéni életet éljen, legkevésbé volt lehetséges Lujza, — és még hozzá Lujza! Marad még egy dalmű, amelyet abban a szezonban ünnön állítottak ki: *A hugonották*. De ez se járja. Nem szabad a szász királyt a katolikusok és protestánsok között dúló háboruszkodásra emlékeztetni. A bécsi repertoár oly gazdag, de eddigelé még csak egyetlen elvonást se tudtak találni, amelyet aggodalom nélkül mutathatnának be a királyi vendégnek.

Március tizenötödike a színházakban. A Vígyszínházban március tizenötödikének ünnepére vasárnap délután *Bacsányt*. Fényes Samu nagyszerű történelmi drámáját adják. Az előadást prólóg előzi meg. Az esti előadás előtt ünnepi nyitány és prólóg lesz. A Népszínházban vasárnap este *Bokor József* alkalmi darabját, a *Kossuth Lajos* című történelmi korrajzot adják.

Tüntetés a német színészek ellen. Mint egy varsói táviratunk jelenti, az ottani Leti-színházban, ahol most egy német színésztársaság vendég szerepel, ma nagy tüntetés volt a németek ellen. Ma kezdte meg a társaság hat estére tervezett vendégjátékát. *Sudermann Beccilet* című darabját hirdette a színpad s a nézőtér zsufoltság meglett. Közvetlenül az előadás megkezdése előtt, mintegy adott jelre, a karzatokon lütyölés, piszergés és tombolás támadt. A rendőrség neszt vette, hogy tüntetés lesz s megszállotta a színházat. A karzatokat hamarosan kiürítették a rendőrök s erre le tuzták a függönyt de még meg sem kezdheték az előadást, amikor a pábolyokból s a földszintről sietve tödült kifele a közönség. A kizavart tüntetők ugyanis valami vegyi preparátumot szóráltak el a nézőtérre, ami türhetlen büzt árasztott szét s lehetetlen volt a színházban megmaradni. Az előadás

nem tartották meg s valószínű, hogy a német színészek már holnap elutaznak Varsóból.

Charpentier Bécsben. Charpentier, a Lujza című opera komponistája, amely tavaly nagy sikerrel került színpadra a M. kir. Operaházban, ezidőszent Bécsben tartózkodik, ahol csak most készülnek művének előadására. A komponistát főlkereste egy újságíró, aki erről a látogatásról a következőket írja:

Charpentier egyszerű, középtermetű férfi, simára fésült hajjal, és egyáltalában nem emlékeztet az ünnepeit, elkényesztetelt komponisták fajtajára. Nem is vall világrá a modora, inkább elfoglalt, de lényének szelidsége és jóssága első látásra meghódít. Nem csak zenész, de néppoposlt is, aki fontosabbnak tartja társadalmi hivatását művészeténél. Szerényen tiltakozik, de szelid barna szeme feleslillog és egyszerű melegséggel kijelenti, hogy nagyon szeretne valami jót tenni és maga körül örömet terjeszteni. Kedvenc intézetéről: az általa alapított népkonzervatóriumról kérdezőzködöm.

— L'Oeuvre Mimi Pinson! Oh, nagyon jól megy!

L'Oeuvre Mimi Pinson! Minő bájos ötlet! a párisi grizett östipusát egy olyan egyesület patronájává megtenni, amely nővéreinek: a párisi kézi munkásoknak ingyenezene-, tánc- és énekoktatást ad, szépséget és derültséget adván szegény életüknek.

— Nem is hinné, hogy mennyi tanítványunk van! Két éve, hogy fennáll a konzervatórium és máris több ezer tagunk van, aki kurzusainkra töleng. A legtöbb leány lemond ebédjéről, csak hogy pontosan megjelenhessen a karpóban. Vannak öreg néniaink, akiknek egy hangjuk sincsen a torkukban, de azért megható buzgalommal énekelnek.

— Es mit gyakorolnak?
— Először is természetesen skálákat, aztán népdalokat, majd klasszikus zenét. — Van hegedű-, zongora- és egyéb hangszerosztályunk. Táncoktatásban is résztünek.

— Es nem félnek attól, hogy ezekkel az előkészítésekkel veszedelmes vágyat oltanak a lányokba a színpad után?

— Minden lehető elkövetünk, hogy elriaszszuk őket. Ezek az intézmények még szabályainkban is előfordulnak.

— Felléptek már növendékei nyilvánosan?
— Oh igen! Minden évben — különböző helyeken — megijük *A muzsa ünnepeit*. Titkos szavazás után a munkások saját megkördöltszát választanak, akit aztán nyilvánosan megkoronáznak. Zeneszó és karének mellett száll föl a trónusra...

— Kosztümben?
— Oh nem, egyszerű munkás-bluzában. Óvakodunk minden színpadiasságtól. Hanem azért mégis nagyon ünnepléses a szertartás és bizonyos nimbusz veszi körül a kiválasztott leányt még később is, ha szürke hétköznapiságba visszatér.

— Sok idejébe kerülhet ez a konzervatórium!
— Isteneim, okosabb dolog, mint a kávéházban ülni! Es aztán csak van jogunk személyes boldogságra is, mit érne nélküle az élet?

Es a jó ember szelid örömevel mosolygott rám.

A vidéki színészek közgyűlése.

— Harmadik nap. —

Budapest, március 12.

Az Országos Színész-Egyesület kongresszusának küldöttsége, a tegnapi közgyűlés határozatából, ma tisztelegtt Széll Kálmán miniszterelnöknel és dr. Bezzerdy Viktor miniszteri tanácsosnál, hogy a vidéki színészet egyetemében köszönetet mondjon azért a nagyvezér korona kölönszért, melyet az ügynökség felállítására céljából a belügyi kormány a Színész-Egyesület rendelkezésére boosátott.

A küldöttség dr. Janovics Jenő és Komjáthy János vezetése alatt, Szakács Andor, Tompa Kálmán, Csiky László, Márkus József, Pinter Imre, B. Szabó József, Békés Gyula, Deák Péter, Widder József, Rechnitzer Elek, Mezey Béla, Csiky László közgyűlési képviselőkkel és Mészáros Kálmán irodai igazgatóból állott.

A küldöttség előbb Bezzerdy Viktor miniszteri tanácsos, a színészeti ügyek vezetője előtt tisztelegtt, aki előtt Komjáthy János igazgató fejezte ki az egyesület halálát s többek közt kiemelte, hogy a magyar színészet teljes bizalommal tekint jövője elébe, mikor életérdekei olyan férfi kezébe van letéve, aki igaz, meleg barátja és lelkes pártfogója a színészetnek.

Bezzerdy Viktor miniszteri tanácsos örömet fejezte ki a fölött, hogy a színészet küldötteit magánál üdvözölheti. Igaz, mondta többek közt, hogy ő meleg barátja a vidéki színészetnek, „ahol csak lehet, szívesen állapolja annak érdekeit s ebben a tekintetben es a miniszter intencióit valóstítja meg. A vidéki színészetet azonban az irásztal mellől nem lehet adminisztrálni,

a színészetnek magának is törekednie kell, hogy erkölcsi és anyagi céljai érvényesüljenek. A vidéki színészet valótan, — az ő ajtaja mindig nyitva van egy a színészet egyetemének küldötte, mint egyesje előtt is, akik meg akarják ismeretni vele a gyógyítandó bajokat. Egy mint eddig, a jövőben is szerencsésnek fogja érezni magát, ha a színészet javára közremunkálhat. Bezzerdy Viktor szavait többször szakította meg a meleg, lelkes élénzés.

A küldöttség ezután Széll Kálmán miniszterelnök előtt tisztelegtt. Itt dr. Janovics Jenő, a szegedi színház igazgatója tö másolatra épp oly magvas, mint lelkes beszédben a közgyűlés köszönetét s a nyugdíjas, agy színészekre irányítva figyelmét, arra kérte a miniszterelnököt, hogy tartsa továbbra is áldásthöz atyai kezét a magyar színészet fölött.

Széll Kálmán miniszterelnök biztositotta a küldöttséget, hogy egy mint eddigi ténykedéséből látják, a vidéki színészetet, melyet nagyon fontos nemzeti és kulturális tényezőnek tart, különösen az ország egyes vidékein, a jövőben is gyámoltani fogja. Ha tőle függött volna, eddig nagyobb támogatásban részesítette volna, de a nehéz napokra jobb idők fognak következni s reményli, hogy már a legközelebbi jövőben nagyobb összeget is a színészet segítésére fordítani.

A miniszterelnök utolsó szavait hosszas, lelkes élénzés követte.

A közgyűlés mai harmadik napja Herceg Ferenc emökése mellett délelött léltizkor nyit meg. Előnk a naprend előt elolvassa dr. Faludi Jenőnek, az egyesület új ügyészenek levelét, akit betétség akadályoz meg abban, hogy személyesen tejez e ki köszönetét megvalasztásáért. Írásban mond tehát köszönetet a belje helyezett bizalomért, amelyek teljes buzgalommal igyekeznek majd megélni.

Következett a telebbezési bizottság előadójának, Oly Árpádnak jelentése. Két nyugdíjas tag, Kápolnai Janos és Aranyosi József, akik a vidéki színészetnek évtizedek óta előköl művészei voltak s most nyugdíjba mentek, arra kérék a közgyűlést, hogy tekintettel csekély nyugdíjra, amelyből megélni nem bírnak, engedje meg, hogy pénztárosi állásukban megmaradhassanak. A közgyűlés kérdésük mintogy az a tapasztalásokba ütközik, teljesíthetőnek nem találta.

Következett az ideai közgyűlés egyik legizgalmasabb tárgya: Szalkai Lajos miskolci sziniszagatólak legyelemi ügye, melyet a tanács az igazgató ellen intézett egyes sajtótámadások következtében s amelynek folytán a tanács Szalkait felmentvén őt az erkölcsi tekintetben emelt vádak alól, szerződéseszegek címén ezer korona pénzbírságra ítélte.

A telebbezési bizottság előadója előeresztte, hogy a bizottság nincs abban a helyzetben, hogy tüzetes véleményét adjon az ügyben, mert a rávonatköz iratokat nem esatolták s kérdésre azt a feleletet kapja, hogy az iratok fent vannak a belügyi miniszteriumban. A bizottság egyébiránt azt javasolja, hogy a tanács tetteitől eljárnak fél és küldjön ki a közgyűlés az ügy megvizsgálására külön bizottságot.

Közben azonban kiderült, hogy a vonatkozó iratokat a miniszteriumból még tegnap beküldötték, de tévedés folytán nem esatoltatták az üggyhöz. A dolognak ebben a stádiumban Márkus József emel szót s mint az ügyben intékezett legyelemi bíróság egyik tagja részletesen ismerteti az ügyet. A hozott ítéleire nézve megjegyzi, hogy az paktum után jött létre. A paktum szó léleírteése következtében a közgyűlés nagyon viharosó vált, de ennek lecsillapulta után Márkus megmagyarázza, hogy a legyelemi bizottságban a tu szigoru vádindítvány képviselője és a bizottság tagjai közt jött létre az a megerezés hogy Szalkait ezer korona bírságra ítéljék. Esatlakozik egyébiránt Andorffy Péter indítványához, aki azt kéri kimondani, hogy a hozott ítélet megsemmisítessék s mintogy Szalkai sajtóporit indított a támadó újságírók miatt, vár uk be a sajtóbírság ítéletét. A közgyűlés Barát Imre, Andorffy és Follinus Aurél felszólalása után a miniszteriumból leérkezett iratokkal együtt visszautalta az ügyet a telebbezési bizottsághoz hogy alapos tanulmányozás után tegyen javaslatot. A bizottság tagjai azonnal visszavonulnak, a közgyűlés pedig egyéb jelentések tárgyalására tért át.

A délutáni közgyűlés B. Szabó József előadása alapján a számvizsgáló-bizottság jelentését tárgyalta. A bizottság a számadásokat s a vagyonmérleget rendben találta s a tanács számvizsgálóinak a felmentvényt megadta. A jövő évi költségvetést előadták.

A jelentéstevő bizottság ügyének tárgya ása során a közgyűlés Benedek Náudor indítványá kapcsán a színészelelvételek kérdésével foglalkozott. Indítványozó azt kívánja, hogy a számvizsgálóproadásra való tekintettel három évig ne is tartssanak levéleli vizsgálatot a közgyűlés az indítvány elvetésével fenntartva tavalyi határozatát, amelyben kimondta, hogy az idén tíz női és gyakorlatlan tíz férfi jognak csak felvenni.

A közgyűlés ezután Sz. Prielle Kornéliát, a magyar színművészet büszkeségét, egyhangú lekesedéssel az egyesület dísztagjává választotta. Erről küldöttség után fogják értesíteni a művészt.

Ezután dr. Janovics Jenő jelentését hallgatta meg a közgyűlés, aki a miniszterelnöknel és Bezzerdy Viktor miniszteri tanácsosnál járt küldöttség eljarsáról ad számot. A közgyűlés zajos élénzésök közt vette tudomásul a küldöttség fogadtatását, amiről fentebb már beszámoltunk.

Mint a közgyűlés utolsó tárgya került ismételtlen szönyegre a Szalkai-ügy, melynek tanulmányozásával

az újabb kiküldött felelőbizottság időközben elkészült.

Az ügyet Barát Ármin (Temesvár) minden részletre kiterjedő, alapos, szép beszédben ösmerteti. A felelőbizottság különben a következő javaslatot terjeszti a közgyűlés elébe Szalkai Lajos ügyében:

A bizottság az összes nyilatkozatoknak beható és lelkiismeretes tanulmányozása és a véd és védelem összes bizonyítékainak mérlegelése után azt az indítványt terjeszti a közgyűlés elé, hogy a tanács marasztaló ítéletét hagyja helyben.

Tekintettel azonban arra, hogy a Szalkai Lajos felelőbizottsághoz csatolt szerződésből kitolyolag 6 a tagot szerződése és esetleges elbocsátása tekintetében több irányban súlyos kényszer alatt állott, a bizottság a büntetési összegnek ezer koronáról ötszázra való leszállítását hozza javaslatba.

Ezzel kapcsolatban a bizottság a következő indítványt terjeszti elő:

Irjon fel a Színészegyesület a belügyminisztériumhoz az iránt, hogy a vidéki színészet vezetésére vonatkozó szerződéseket — az illető városok autonóm jogainak épségben tartása mellett — szabályrendelet útján egységes formába önteni segítsen, ha pedig az akadályokba ütköznek, tagadja meg a jóváhagyást minden olyan színházi szerződéstől, mely a magyar színészet érdekeit, művészi szabadságát és tekintélyét egészen, vagy egyes pontjaiban károsítja.

A bizottság javaslatát holnap délelőtt tárgyalja a közgyűlés. Barát Árminnak azonban szép jelentésért már ma a közönséget szavaztak a megéjleneték.

A Szalkai-ügy letárgyalása után a közgyűlést holnap befejezik.

MŰVÉSZET

□ A nagy állami ösztöndíjak. A közoktatásügyi minisztériumban egy névtelen jölvető nagyobb alapítványt tett, melynek kamataiból évente két 4200 koronás ösztöndíj jut két festőművésznek. A jutalomdíjakról az idén kilenc művész pályázott. *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter az országos képzőművészeti tanács javaslatára a két nagy jutalomdíjjal *Kisdi-Kovács László* és *Zombory Lajos* festőművészeket tüntette ki.

VIDÉK

— (Pestvármegye közigazgatási bizottsága) ma délelőtt ülést tartott, *Beniczky Ferenc* főispán elnöke alatt. *Fuzekas Gusztáv* ügyvéd előterjesztette a közigazgatás állapóláról szóló múlt évi jelentést. Kéri mindenképp a bizottság azt, hogy *ne kelljen neki több éves jelentést készítenie*; mert amikor az egyszerűsítés idejében élünk, a fölösleges munkától tartózkodni kell. Intézkedést kért a bizottság a határozat előfogatok kiszállítására tekintetében, hogy az államkincstár annyit fizessen a kocsikért, amennyit a helyi viszonyokhoz képest fizetni szokás. Kéri a bizottság az adó-törvényeknek odamódosítását, hogy a községi jegyzők az ezzel való foglalkozástól teljesen mentessék föl. Az állami anyakönyvi törvényt is a bizottság módosítani kívánja s kéri, hogy az anyakönyvvezetőket ne a miniszter, hanem a főispán neveze ki. Aztán újra kéri a *pestvármegyei törvényeknek a vármegyei épületből való kihelyezését* és szükségesnek tartja, hogy a főváros környékén levő *községekben államrendőrséget* szervezzenek. Az évi jelentés tudomásul véték; ugyiszintén a szakosos tanfelügyelői és pénzügyigazgató. jelentését is.

SPORT

•• Nemzetközi vívóakadémia. Sporkőrökben élénk érdeklődés nyilvánul a szombati vívóakadémia iránt, melyet a Vigadóban rendeznek. Kiváló érdeklődéssel néznek elébe *Santelli Italo* lovag, a Budapesten előnyösen ismert vívómester és *Colombetti kard* és *vitormérkőzésének*. *Colombetti* a fiatal olasz vívók legkiválóbbja, Londonban *Kirchhofferral*, Párisban *Merignacnak* Franciaország első mestereivel vívott fényes eredményvel. Turinban az 1902-ben tartott nemzetközi vívóversenyen, midőn *Santelli Italo* lovag kardvívás bajnokságát nyerte el, *Colombetti* a vívó-mérkőzés bajnoka lett.

•• A Slavia legyőzött. A Budapesti Torna Club és a „33” F. C. első csapatát jövő vasárnapon délután negyedél órakor fogják egymással mérkőzni a magyar bajnokságról. A Budapesti Torna Club eddig két ízben nyerte meg a magyar bajnokságot, (1901. és 1902. évben) ezek címért folyt mérkőzéseiben egyszer sem győztek le s csupán egy ízben történt, hogy egy magyar csapat vele eldöntetlen (2:2) eredménnyel küzdött. Ez a csapat a „33” F. C. volt, mely éppugy, mint tavasszal a B. T. C., az elmúlt év őszén leverte a világhírű *Slaviát*. A két csapat eddigyél háromszor mérkült egymással a következő eredménnyel: (1901. dec. 5:0 a B. T. C. javára 1902. március 2:0 ugyancsak a B. T. C. javára 1902. nov. 2:2 eldöntetlen.) A jövő vasárnapi mérkőzésen mindkét egyet legjobbjait fogja a győzelem kivívása érdekében sorompóba állítani.

Nyitlér.

VÁRADY BÉLA
Budapest, IV., Kishid-utca 9. szám,
tisztelőtel meghívja m. l. nyóvít és a n. 4. községek, a most
rakására érkezt angol és francia

tavaszi divatujdonságok
szives megtekintésére.

Ujdonságok: Zepihrék, mosóeszközök és selymek férfi-
ingekre és női blonze-okra. Angol
női palétók. Francia naporayék.
Női övek. Tavaszi nyakkendők.

Angol férfiruhák mérték szerint.
Ing- és szőrténytelék, árjegyzék és divatalp bérmentve

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Sajtópör egy millió hagyaték miatt. Tíz éve, hogy *Berde Mózes* millió hagyatékát miatt pör indult meg. Egy millióról volt szó, amelyet *Berde Mózes* az unitárius egyháznak hagyott. Ezt a hagyatékot magának követelte *Berde Béla*, az elhunyt unokaöccse, aki több tanuval, köztük *Török Árpád* fővárosi ügyvéddel azt próbálta igazolni, hogy az elhunyt kevéssel halála előtt szóbeli végrendeletet tett az ő javára. Az unitárius egyház jogi képviselője, *dr. Nagy Dezső* bünyvizzgálatot indított *Berde Béla* ellen, aki litografizott körlevélben megrágalmazta *dr. Nagy Dezsőt*. E miatt sajtópört indítottak ellene. Ma volt a tárgyalás. *Dr. Nagy Dezsőt* *dr. Okolicsányi Géza* ügyvéd képviselte. A vádolt, *Török Árpád*, beismerve a szerződést, föltétlen bocsánatot kért a lómagánvándóltól a rágalmaszai állítások miatt. *Dr. Okolicsányi* nem fogadta el ezt az elégtételt s kérte a vádolt megbüntetését, mire a bíróság a vádoltat rágalmaszai vétsége miatt 160 korona pénzbüntetésre ítélte.

§§ Eltételt községi jegyző. Egyrendbeli hivatali sikkasztás ktencrendbeu csalás, ötrendbeli közokirathamisítás és tizenegy közönséges sikkasztás miatt került törvény elé *Mayer Lajos*, volt osztracsai községi jegyző, aki rövid néhány év alatt amíg a tarcsaiak jegyzője volt, rekordot teremtett a visszaélések terén. Az amugy is szegény tótajku földművelőnéptől beszede az adókat s eldorbézolta. Ha meghallotta, hogy egyiknek-másiknak örökösödési illeték-vagy községi haszonbör-tartozása van, reá izent, hogy fizessen. Az egyszerű falusi emberek rohantak a jegyzőhöz fizetni, az zsebreavarta a pénzt és nyugtásképpen egy szelet papírost adott nekik. A törvényszék negyedféltévi fegyházra ítélte *Mayer Lajost*, a királyi tábla e büntetést négy évre emelte föl, a Kuria pedig, amely *Nagy Sándor* bíró előadásában ma tárgyalta az ügyet a semmiségi panaszokat elutasította.

§§ Méregkeverő káplán. A klagenfurti esküdt-szék előtt ma véget ért *Masek Tamás* pulsti káplán bűnpörének tárgyalása. *Masek lopás és orgyilkosság* kísérlete miatt került a vádoltak padjára. A pulsti plébánia adminisztrátorától, *Strnad* Venelőlt ellopva 3842 koronára szóló takarékpénztári könyvét és hogy a lopásra rá ne jöhessenek, el akarta tenni láb alól főnökét. Ciankálit kevert az istentisztelethez szánt borba, de a méregnek nem volt meg a kívánt eredménye. A pap csak néhány cseppet ivott a mérgezett borból, de még ott az oltár előtt összeesett és a templomban jelenvotó hívők lakására vitték, ahol csakhamar magához tért. A tárgyaláson *Masek* olyvást tagadta a terhére rótt bűncselekményt, de az esküdtzsek vét-kesnek mondotta ki, mire a törvényszék tizenötévi súlyos börtönrre, súlyosbitva havonként egy bűjnappal ítélte a méregkeverő káplánt.

TÁVIRATOK

Bécs, március 12. *Luitpold* bajor regensherceg mai 82-ik születésnapja alkalmából este a bajor egyesület disztrakomát rendezett. Jelen volt gróf Wedel német nagykövet, a nagykövetség tagjai, Vivenot német konzul a bajor követség tagjai, a birodalmi német egyesületek képviselői, a regensherceg nevét viselő 62. gyalogezred tiszti küldöttsége. A bajor követ az első felköszöntőt *Ferenc József* császárra és királyra mondotta. Gebhardt igazgató első sorban a német nagykövetnek mondott köszönetet megjelenéséért. Azután magasztalja a regensherceget mint a művészet s tudomány pártfogóját. A regenshercegre kiállott háromszoros lelkesült hoch után a zenekar a bajor himnuszt játszotta. *Weisz István* a német császár éltetésével végezte beszédét, amit lelkesült hurrá kiáltásokkal fogadtak.

Gmunden, március 12. *Agost Ernő* cumberlandi herceg megbetegedett. Ennek következtében elmarad a cumberlandi hercegnak az angol királynéval és az orosz özvegy cárnéval március végére tervezett gmundeni találkozás.

Lipose, március 12. A *Leipsiger Neueste Nachrichten* szerint *Vilmos* császár e hó 17-ikén Drezdában visszaadja a szász király látogatását.

Portioi, március 12. A Vezuv kitörése egész éjjel tartottak. Ma reggel a vulkán működése csekélyebb volt. A rázkódások gyengébbek voltak. A lakosság nyugodt.

Berlin, március 12. A képviselőház folytatta a kultuszminiszteri költségvetés tárgyalását.

Páris, március 12. Több nacionalista képviselő kezdeményezésére a kamarában *Krants* volt hadügyminiszter (mérsekelte köztársasági) elnöklete alatt hadügyi csoport alakult, amelyhez körülbelül 100 különböző pártállású képviselő csatlakozott.

Az angol király Lisszabonban.

Lisszabon, március 12. Az angol király április 3-án négy nap tartózkodásra ide érkezik.

Beteg porosz herceg.

Katro, március 12. *Étel Frigyes* porosz herceg rosszul érzi magát és ma erős láza van. Nem kíséri el a trónörökös Felső-Egyiptomba.

Paprikov lemondása.

Szófia, március 12. Mint határozottan állítják, *Paprikov* hadügyminiszter beadta lemondását. Egyebekben a kormány változatlanul marad. *Danev* miniszterelnök ideiglenesen átveszi a hadügyminiszteri tárcát.

Törvény a tanítószervezetről.

Páris, március 12. A kamara mai ülése igen nagy érdeklődés mellett nyílt meg. Megkezdtek a tanítással foglalkozó *terfi-kongregációk engedélyezési kérvényeiről* szóló törvényjavaslat tárgyalását. *Gayraud* abbé a javaslatnak a bizottsághoz való visszautasítását javasolja, mert *Rabier* jelentésében számos hégzag van, nevezetesen elhallgatja a meggyanósoknak a kongregációkra nézve kedvező véleményeit. A kongregációk feloszlása előtt foglalkozni kell azok tagjainak léteszközveivel.

Rabier előadó azt válaszolja, hogy az előteszköz nem hozott fel oly érvel, amely a javaslatnak a bizottsághoz való visszautasítását indokolná.

Gayraud tiltakozik ez ellen, de végül visszavonja indítványát.

Lerolle szemére veti az előadónak, hogy a kongregációk kérvényeit nem vizsgálta meg. *Rabier* néhány lap elenkező állításával szemben azt erősíti, hogy jelentését minden segítséggel nélkül szerkesztette meg. *Dicséri* a kongregációkat és védelmezi létjogosságukat.

Barton azt kívánja, hogy kivétel nélkül minden kongregációnak tagadják meg az engedélyt és azt hiszi, hogy az általános választói jog a kongregációk ellen nyilatkozott meg. A szónok végül azt mondja, hogy a kongregációk politizálnak és a köztársaság ellen küzdenek. A szónok *Rabier* előadó indítványát mellett fog szavazni. (Nagy tetszés a többség sorában.) A vitát holnap folytatják.

Közigazgatási táviratok.

Bécs, március 12. Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa holnap rendkívüli közgyűlést tart, amelyen tárgyalás alá veszi az osztrák és a magyar pénzügyi kormányok javaslatait a kis bankjegyek előállításá fejében való kárpótlás és az éreledzet tárgyában. Ma előzetes bizalmas tanácskozás volt e tárgyban.

Bécs, március 12. A *Skoda-művek*-részvénytársaság közgyűlése elhatározta, hogy a kimitatót 984.449 korona veszteséggel a tartalékalap 108.349 korona hozzájárulásának levonásával, e szerint 876.100 koronát új számlára ír elő.

New-York, március 12. (Terményhosszok.) (Zárlat.)

Gyapot: New-Yorkban helyben 10.05 (10.15). Márciusra 9.79 (9.84). Juniusra 9.51 (9.57). New-Orleansban helyben 9.11/16 (9.1/16). — *Petroleum*: Stand white New-Yorkban 8.20 (8.20). Stand white Philadelphianban 8.15 (8.15). Refined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — *Zsír*: Western steam 10.50 (10.50). Rohe és Brothers 10.70 (10.65). — *Tengeri* irányzata állandó. — Márciusra 56.— (56.—). — Májusra 52 1/2 (52 1/2). — Juliusra 50 1/4 (50 1/4). — *Busa* irányzata gyenge. — Páros órái helyben 81 1/4 (81 1/4). — Márciusra 88 1/4 (84.—). — Juliusra 79 1/4 (80 1/4). — Szeptemberbe 75 1/4 (75 1/4). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/4 (1 1/4). — *Kévé*: fair Rio T. az 5 1/4 (5 1/4). — Márciusra 4.30 (4.25). Juniusra 4.65 (4.55). — *Liszt*: Spring Wheat clears 3 05—3.10 (3.05—3.10). *Wheat*: 3 1/4 (3 1/4). *Os*: 29.60—29.09 (29.75—20.05). — *Biz*: 14.75—15.— (14.50—15.—). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 12. (Terményhosszok.) (Zárlat.)

Busa irányzata gyenge. — Máj-ra 74 1/4 (75 1/4). — Juliusra 71 1/4 (72 1/4). — *Tengeri* irányzata állandó. — Márc-ra 55 1/4 (55 1/4). — *Zsír*: Márc-ra 10.07 (—). Máj-ra 10 15 (10.22). — *Szalonna* short clear 10.48 (10.43 —). — *Servitások*: Májusra 18.17 (18.32). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

A boldogság.

Mért nem lehet a boldogság
Krisztálytűkré, mint a csöndes, sima tó?
Ráboruló lilomot,
Főlegtelen, kéklő eget riagató?
Mért nem lehet a boldogság
Dalfakasztó, virágnyaló szigetünk?
Hol nem hullat soha könnyet,
Csak mosolyog, nevet mind a két szemünk.

Mindig, mindig van halottunk!
Halljuk szívünk virághulló bús nesztét:
Hol egy reményt, hol egy álmot
Szagát a sors durva keze szerteszét.
Boldogságban is temetünk:
Mogottunk már mennyi fejt, mennyi sirl!
Egyik szemünk napot ringat,
A másik meg könnyben uszik, egyra sirl.

Pósa Lajosné.

— Az első honorárium. Gilbert angol drámaíró így beszéli el egy angol lapban első honoráriumának történetét:

— Mikor *Dulcamara* című kis színművet befejeztem, elvittem *Emden* színigazgatóhoz, hogy bírálja meg. Az igazgató a szindarab elolvasása után kijelentette, hogy elfáradta a darabomat.
— Mennyit kér ön darabjáért? — kérdezte.
— Harminc guineát, — mondtam féltéken.
— Ha harminc fontot mond a harminc guinea helyett, akkor is elfogadom.
Természetesen szívesen elfogadtam a nagyobb honoráriumot.

Mikor *Emden* átnyitotta az utalványt, a következőket mondta még nekem:

— Még egy jó tanácsot akarok önnek adni: Ne adjon el ilyen kitűnő színművet még egyszer harminc fontért!

— Nem is tettem ezt meg többet, — mondta Gilbert, mikor ezt a kis történetet befejezte.

— Kivégzés száz év előtt. A *Times* röviden összegezve, nap-nap után fel szokta írassítani a száz esztendő előtt történt nevezetesebb eseményeket. Legutóbb egy 1903-ban Londonban megtörtént kivégzésről számolt be. Hat ember került bíróság elé a hazaárulás vádjával terhelt s a bíróság halálra ítélte őket. Az ítélet szerint: „a vádlottak felakasztandók; az akarat a halált megállapították, fejük leszelendő, testük felbontandó, beleik elégetendők.” A kivégzés február 22-én történt meg. A vérpád köré óriási tömeg gyűlt, amely az elítéltek megérkezéséig trófélekészlettel töltötte az időt. Az elítéltek egyike, Despard ezredes rendkívüli nyugalmat tanúsított. Mikor a vér-

padra fölvezették, beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy ártatlan és hivatkozott arra, hogy 30 esztendőig biven szolgálta hazáját. A tömeg egy ideig nyugodtan hallgatta, majd azonban elunta a várakozást és éktelen zsvajban tört ki. Miután a lelkes kezét szorított az elítéltekkel, a hóhérok megkezdtek munkájukat. Egymásután húzták a szerencsétlenek fejére a feketé sapkát s vetették utána nyakukra a hurkot. Hét perccel 9 óra 6'01' végre felhangzott a feladás: az elítéltek teste a levegőben kalimpálódozott. Despard ezredes halálközvetlőben kétszer szétcsapott a kezével; három társa már néhány másodperc múlva halott volt, de a többi kettő még azután is mozgott, hogy társaik mind kilebékelték már lelküket. Végre is úgy könnyítették meg nekik a halált, hogy a príbékék a lábuknál fogva rángatták őket... A közönség ezenközben el nem mozdult helyéről. A hóhérok azután elmesztették a köeleket s a halottak fejét bárdal leválasztották. A főhóhér azután üstökűkön ragadta a fejeket és sorban fömutatta őket a népeknek, mondván:
— Így lakol az áruló!

— Hány nyelvet beszélnek Chicagóban. Charles Buck, chicagói egyetemi tanár adatai szerint Chicagó méltán érdemli meg az újkori *Babel* elnevezést. Chicagóban ugyanis összesen negyven nyelvet beszélnek, amelyek közül tizenegyet tízcezer ember beszél. Nyelv tekintetében Chicagó a második cseh város; a harmadik svéd város és az ötödik német város. Ujságok tíz különböző nyelven jelennek meg és isztentiszteletet husz nyelven tartanak. A chicagói idegen kolóniák között van egy izlandi, egy bask és egy breton is.

— Albán közmondások. *Fiala nocme* régi szó, így nevezik az albánok a közmondásaikat, amelyeket roppant sűrűn használnak beszédközben, úgy, hogy aki ezeket a közmondásokat nem ismeri, ha egyébként tökéletesen beszél is az albán nyelvet, csak nagy fáradsággal értheti meg magát az albán néppel. Íme egy kis gyűjtemény ezekből a közmondásokból:

A bekeszerető férj naponta esküvőt ül. — Aki fél az Istenőtől, az nem fél az emberektől. — Jobb a halál, mint a télelem. — Nincs lépés vesződésnékül. — Amit a fej vért, az a fej bánja meg. — Aki kutyákkal alszik, bolhákkal ébred. — Ki tövist ültet, annak nem teremnek rózsák. — Aki nem ad enni a macskának, az egereket táplál. — Jobb a piros láng a tétlen, mint a fekete füst a házban. — Vén kutyából sohasem lesz vadász. — Pénz nélkül ne menj piacra. — A szavak asszonyosak, a tettek férfiasak. — A szót elviszi a szél. — Szavakkal nem lehet forrásba hozni a malomkereket. — Keveset beszélj és ritkán. — Kérj száztól is tanácsot, de csekedjél csak a magad belátása sze-

— Nem fog sokáig dacolni. Irtam Canadába. Ottani barátaim beszélni fognak értem.

— És ha beszélnek, — nos? Az ön barátait itt nem ismeri senki. Én vagyok lady Janet fogadott leánya; a lady nekem fog hinni, nem önnek. Ha irni fog neki, elégeti majd a leveleit; ha ide fog jönni, kiutasítja. Egy hét múlva Horace Holmeroff neje vagyok; akkor aztán senki sem ingathatja meg helyzetemet; senki sem támadhat meg többé.

— Várjon egy darabig. A javítóintézet gondnoknőjéről ön megfeledezett?

— Találja fel, ha tudja. Elhallgattam ön előtt nevét; még azt se tudja, hol van a javítóintézet.

— Az újságba tettem a nevét s meg fogom tudni, kicsoda a gondnoknő.

— Csak tessék, amelyik újságba akarja! Hát azt hiszi, hogy megmondtam az igazi nevet? Mercy Merrick akkor lettem, amikor Angliát elhagytam. Ez a név teljesen ismeretlen a gondnoknő előtt; mr. Holmeroff sem ismeri. On eszméletlenül feküdt az ágyon, amikor a francia házikóban találkoztam önnel. Apólonói ruhámat szürke köpönyegem alá rejtettem; se ő, se senki más nem látott abban. A kontinensen tudakozódtak utánam, de — és ezt véletlenül attól a személytől tudom, aki tudakozódtat — reménytelenül. Biztonságban vagyok az ön neve alatt; mindenki így ismer. Én vagyok Grace Roseberry és ön Mercy Merrick. Bizonyítsa be az ellenkezőjét, ha tudja!

Mercy büszke biztossággal mondta e szavakat, tudatában hozzáférhetlenségének és a billárdszoba ajtaja felé mutatott.

— On ott elrejtőzött, maga vallotta be. Tehát ismeri az utat, amelyen eltávozhatik innen. Hagyja el ezt a szobát.

— Nem mozdulok innen!

Mercy egy kis asztalkához lépett és megnyomta a csengőt.

Abban a pillanatban felnyitott a billárdszoba ajtaja. Julian a kert eredménytelen felkutatásáról visszatérve, megjelent a küszöbön.

rint. — Aki nem fogad kért az anyának, a mostohának lesz kénytelen engedelmeskedni. — Siker az erősnak, jaj a gyöngének! — Teli erszény, teli szív. — Minél keskenyebb a fa, annál könnyebben dönti ki a szél. — Akit megharagít a kigyó, az a gyíktól is fél. — Fájdalmas gond a halál, félig az az élet. — A világ azé, aki érti. mint kell benne élni. — Hangok nélkül nincs harmónia.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Szövetségi bank. A vidéki pénzügyintézetek képviselőinek részvételével múlt hó 22-én tartott országos értekezlet 60 tagból álló végrehajtó-bizottságot küldött ki a megalakítandó szövetségi bank alapítási tervezték és alapszabályainak kidolgozására.

A végrehajtó-bizottság első tanácskozását e hó 10-én tartotta Tullán Béla elnöklésével igen számos vidéki bizottsági tag jelenlétében. A bizottság mindekeiket az alapítás pénzügyi részének kérdésével foglalkozott, s azt a határozatot hozta hogy a szövetségi bankot kezdetben 5 millió korona a'aptókével létesítik, mely alapítóké azután a szükséghez és a vidéki pénzügyintézetek további eszatiakozásához képest szukcesszive felemlhető. Az alapítóké összegyűjtésére nézve az határozatot hogy a részvényjegyzés elsősorban a vidéki pénzügyintézetek köréből történhetik. Egy-egy részvény névértékét 1000 K-ban állapították meg azzal a korlátozással, hogy 5 részvény biróka ad egy szavazatot, az aláírások sikerének érdekében pedig a bizottság azt az arányszámot állapította meg, hogy minden egyes vidéki pénzügyintézet a részvény és tartaléktóké 50%-a jegyzésére fogja felkérni, mert ez az arányszám felel meg a bizottsági tagok egyhangú véleménye szerint annak, amit a vidéki pénzügyintézetek a takarékpénztári reform közös céljának megoldása érdekében könnyűvel szerezhetnek. Az alapítás érdekében megvitátása után a létesítendő intézet ügykörét tárgyalta igen érdekes és beható vita keretében. A vita alapján a nagy értekezlet alapját képezett előterjesztés kiegészítéséül az intézet programjába felvetett, hogy az alapítandó központ hivatalsszerűen fog baba jutott vidéki pénzügyintézetek segítségére lenni, szükség esetén azok békés felszámolását fogja lehetővé tenni, továbbá a központ külön értékesítési osztályt szervez a vidéki pénzügyintézetek részvényei számára, hogy ezeket forgalomképessé tegye, végül pedig a szövetségi bank arra is hivatva lesz, hogy a vidéki pénzügyintézetek váltóinak közös telepítési helye és leszámolóegyleteként szerepeljen. A végrehajtó-bizottság ezen alapelvek alapján már most ki fogja bocsátani az alapítási tervezetet és a részvény-aláírási íveket és ezen alkojva elé annál nagyobb reményeivel néz, mert a multihavi nagy értekezlet óta ismét körülbelül 100 vidéki pénzügyintézet jelentette be csatlakozását, úgy hogy ma már 400 vidéki pénzügyintézet csoportosul a szövetségi bank eszméje körül.

A m. kir. államvasutak igazgatósága f. évi február hó 27-én egy millió koronát szállított be pénztári feleslegeiből a m. kir. központi állampénztárba. A folyó évi beszállítás összege 7 millió koronát tesz.

Még át sem lépte, amikor valaki felnyitotta a könyvtárszoba ajtaját; az odaszállított szolgáló visszavonult és belépett lady Janet Roy; nyomában Horace Holmeroff, kezében édesanyja nászajándékával Mercy számára.

Tizenötödik fejezet.

A polgári rendőr.

Julian gyanusan szólnézett a szobában és megállt a nyitott ajtóban, mintha lábai gyökereket vertek volna.

Szemelt előbb Mercyre, aztán Gracera me-resztette.

Mind a kettő oly izgatottaknak látszottak, hogy egy pillanattal sem volt kétségben az iránt, mi lehetett beszélgetésük tárgya. Amitől félt, csakugyan megtörtént; négy szemközt találkoztak, anélkül, hogy bárki is közbejött vehette volna magát. Hogy mennyire ragadtatták el magukat a haragtól és gyűlölettel, azt most még egészen nem tudta megítélni. Amig nagynénje a szobában volt, csak az alkalmat várhatta, hogy Mercyvel beszélhessen és ügyelni akart arra, hogy Gracet feleslegesen és illetlenül meg ne bántásák.

Lady Janet magatartása, amidőn az ebédőbe lépett, teljesen megfelelt lényének.

Azonnal felismerte az idegen nőt, aki ide behatolt és szigorúan ránézett Mercyre:

— Ugy-e, megmondtam önnek? — kiáltott. — Nagyon megijedt?

— Nem, a legkevésbé sem.

— Csodálatos!

A lady a szolgálóhoz fordult:

— Várakozzék a könyvtárszobában, még szükségem lesz talán magára. — Aztán Julian felé fordulva:

— Bizzon reám mindent, tudom, mitévő legyek.

Horace-nak intett, hogy maradjon állva és nyugodtan viselkedjék.

Miután ekként mindenkinek megmondotta, amit szükségesnek vélt, ama hely felé közeledett,

REGÉNY

AZ ÚJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Írta: WILKIE COLLINS

(58)

Mercy fölemelkedett és égő szemekkel mértó végig a daos asszonyt.

— Egy szót se többet! — mondá. — Azonnal hagyja el e házat, amíg elhagyhatja. Ha itt marad, behivatom lady Janet Royt.

— Ezt meg nem teheti — ezt nem szabad megtennie.

— Én meg nem tehetem — nem szabad megtennem. A bizonyíték árnyéka sincs kezeiben. Nálam vannak az iratok; ez itt az én helyem; lady Janet engem ajándékozott meg bizalmával. Megtartom ruháimat, karpereceimet. Tagadom, hogy jogtalanságot követtem el. Az emberi társadalom kegyetlenül bánt velem; nem tartozom neki érte semmivel. Jömban áll előnyt húzni belőle, ha alkalom kínálkozik reá. Tagadom azt is, hogy önt megbántottam; hát hogy tudhattam, hogy ön megint feléled? Talán szegycen hoztam nevére, jellemére? Sőt ellenkeződik; még ön tartozik köszönettel nekem, mert itt mindenki szeret és tisztel engem. Hát azt hiszi ön, hogy lady Janet önt úgy megszerette volna, mint engem? Soha! Szembe mondom önnek, hogy én ezerszer jobban és méltóbban töltöm be az ön helyét, mint ahogy ön töltötte volna be. Azért nem mondom le az ön nevével; nem adom vissza önnek elrabolt jogát! Ne kergesse tehát a végsőig a dolgot; dacolni fogok!

Feltartóztatlanul törtek elő a kiméletlen szavak. Nem lehetett Mercy félbeszakítani, míg végre az kifáradva elhallgatott. Grace megragadta az első kínálkozó alkalmat.

— Ön dacolni fog? — válaszolt elsápadtan.

és később, csöndes üzlet mellett, az árak nem változtak.

Zártatás csöndes és tartott.

Bécs, március 12. (Magyar értékek számlája.) 40%-os aranyárak 121.25. ... Magyar vasúti kölcsön értékeiben ...

Bécs, március 12. (Osztrák értékek számlája.) 40%-os papírárak 100.60. ... Osztrák hitelrészvény 431. ...

Bécs, március 12. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A budapesti magyarságban a zártatás a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 686.25. ...

Külföldi értéktörzse.

Berlin, március 12. (László tudósítás.) Az irányzat a tegnapi newyorki javulásra szilárdabban indult. A közértelem emelkedése a spekuláció vásárlással állott összefüggésben. ...

Berlin, március 12. (Zárhat.) 40%-os papírárak 100.60. ... Magyar koronajárék 100.25. ...

Berlin, március 12. (A Budapesti Napló tudósítójának.) ... Magyar koronajárék 100.25. ...

vasút 74.4. ... Osztrák aranyárak 104.55. ... Osztrák Landerbank ...

Frankfurt, március 12. (A Budapesti Napló tudósítójának.) ... Osztrák hitelrészvény 216.50. ...

Berlin, március 12. (Zárhat.) 40%-os értékek 100.70. ... Magyar koronajárék 103.80. ...

Budapesti öbányai sertéskezelmi csanakaj jelentése.

Március 12. A sertésüzlet irányzata: változatlan. A Hízott sertések száma: Magyar elsőrendű: Orosz nehez (párkint 400 kilogramm feletti súlyban) 126-128 illérg. ...

Napirend.

Napló: Péntek, március 13. - Római-hathatóság: Jéz. gyócs. a. - Protestáns: Roderig. - Görög-episcop. (február 28.) Vazul. - Zsidó: Adar 14. Purim. - Nap ke: 6 óra 2 percek. ...

Oroszok képtár az Akadémiában délelőtt 9-1 óráig. Technológiai Múzeum nyitva 9-1 óráig. ...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvnyári, tudakozó-osztálya és keleti miniatúr: V. kerület Váci-körút 22. szám alatt. ...

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvnyári, tudakozó-osztálya és keleti miniatúr: V. kerület Váci-körút 22. szám alatt. ...

Időjelzés.

As Oroszok Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. Budapest, március 12.

Hazánkban túlnyomóan száraz volt az idő, kevés hó az északnyugati megyékben esett. A hőmérséklet, amelynek minimuma főleg a hegyvidékeken ismét a zérus-fok alá szállt, általában a normális körül ingadozik. ...

Vizálla.

Table with columns: Mérés, Mérés, Mérés, Mérés. Lists various locations and their corresponding measurements.

Biztos gyógyulást keresőknek nemzeti betegségben szenvednek

mint hügyes és hólyagbeteg, bugyvesztéktelek, vizelet szarvak, élénk magánélet, sebek és bőrbetegségek, (gyulladás) az öntetődés utóhatásait felépítő anyagok, korai fertőző elgyógyulás, bármely baktérium, és néhéz fertőző, mely bajok alapja, gyors és gyökéres gyógyulásra, szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógykezelésével fogva legjobban ajánljuk.

Dr. Garai Antal

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10-4ig és 7-8ig este. Idült hügyes és hólyagbeteg vizsgálati vállalat bünyes-otóköri segélyével. Vidéki levelekre kíméletlen válasz és szakértői tanácsot nyerne, gyógyszerreklám gondoskodva lesz. Titoktartás szigorú.

Nőknek külön váróterem.

A 14271. számú „Biztosító szerkezet vasúti jelzőkészülékek számára” című, 1896. novemb. 1-ről kelt magyar szabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. F. 1389” jelleg alatt Messer Rudolf, Bécs, I. Seilerstráste 2. továbbít.

FERFIK ÉS NŐKNEK

„Sanid labdacok”

„Magyar Király” gyógyszertár Budapest, V. Marokkell-tóca 3/a sz. (Erzsébet-ter szék.)

A 15710. számú „Vasúti szénállomás” című, 1899. március 31-ről kelt és a 16736. számú „Zárószekerek magtárak szállítói csatornái számára” című, 1899. május 19-ről kelt magyar szabadalomra vonatkozólag

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. J. 1637” alatt Messer Rudolfhoz, Bécs, I. Seilerstráste 2. kerület.

Magyar királyi államasutak. Üzletvezetőség Szeged. 4301/1908. sz. III. Pályázati hirdetés.

A Mitrovicza állomás megújulás p. u. vendéglő bérletére ezenel nyilvános pályázat hirdetik. A bérlet fenti vendéglő névre 1903. évi szeptember hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított öt éven át vagyis 1908. évi augusztus 31-ig, bérletnek a következő helyiségek beosztással rendelkezésére:

I-II. oszt. étterem 39 m², söntés 12 m², 2 szoba 46 m², 1 cselédszoba 12 m², 1 konyha 33 m², 1 tálaó 18 m², 1 éléskamra 9 m², 1 borpinca 30 m², 1 fűs és zöldécs pince 26 m², 1 padlásrés 92 m², 1 gadszaki udvar.

Az egykoronás bérellyel ellátott és „Ajánlat” m. kir. államasutak főt kiirt Mitrovicza állomása pályaudvarán levő vendéglő üzletre felírtall ellátott lepecsételt, börtékbe zárt, nemkülönbön kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1903. évi ápril hó 1-ével déli 12 óráig az alírt üzletvezetőség általános osztálya főnökénél (üzletvezetési palota, I. em. 21. sz. ajtó) vagy személyesen vagy kir. posta útján benyújtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 200, azaz kettőszáz korona későbbben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban, a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztárából 1903. évi március hó 31-én déli 12 óráig vagy személyesen leteendő, vagy kir. posta útján beküldendő.

Megjegyzetük, hogy a vendéglő III. osztályú váró- és étterem fűtése és világításának felel a magy. kir. államasutak viselik.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jogszert. 14. napnál nem régebb, a napi értéket meg nem haladó napiárformán csak 00/0 szerinti értéken számítottatnak.

Későbbben lelett ésszer utána kemat nem fizetettik. Az ajánlatban a letételek magtárát megemlíteni ugyan, de a letételek nyert elismerény nem követelendő.

A vendéglő bérletre vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályban (I. emelet 12. sz.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miert is az ajánlatokról feltételezhetik, hogy a feltételeket ismeri s azokat magukra nézve egész torjedselmükben kötelezőnek elfogadják.

A fentebbi feltételeit eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek fávíratilag tüntetnek a végül otyanok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tételét, figyelembe vétetni nem fognak. Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik. Szeged, 1903. évi március hóban. Ütismnyomat nem díjazatik. Az üzletvezetőség.

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányú gyógyszer, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki ezíránt ír, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvet postán, jól becomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg, kik fiatalokri kihágások miatt nem betegségekből, sypthiis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E ciből elhatározt az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszerrel felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziaszerrel a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki fiatalokri kihágások miatt nem betegségekből, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszerkörvételten hat azon szervekre, melyek erőt szűkelegnek, és csodálatosan gyógyítja az erőt óta tartó betegségeket. Oragek és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut”-nak alanti címen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonuknál nem hagyhatják el. A próbaküldemény bebizonyítja, hogy mily könnyen lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a gyógyszerért bárhonnét is magyarul, mire neki díszkredít mellett egy gyógyszerküldeményt küldetik felvilágosító könyvvel együtt. Irjon azonban. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmaz semki sem gyanítja. A levelek következőleg emlíndökök: State Medical Institute, 9, Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentésed.

BON POLGÁR SÁNDOR m. kir. szab. nyert orvos m. és k. székvezető. Budapest, VII. Erzsébet-körút 50. Kétszeres emeleti bejárattal, minden megrendelőnek 19% azaz tízszázöt százalékos Árkedvezményt adni, az eredeti W. F. Berguerand Filsz 300 párizsi kilógrámmal (övszerkez) készült Kíméletlen Kíméletlen Kíméletlen díjmentesen zárt leveleket küldetik. Kivágotat a BUDAPESTI NAPLÓ-ból.

